

HOOFSTUK 1

1. INLEIDING

1.1 Problematiek

Die laaste woord oor die Oergeskiedenis is beslis nog nie gespreek nie: In die aanvanklike navorsing oor Genesis 1-11 was daar 'n groot klemverdeling tussen die soeke na dogmatiese grond (vgl Vosloo 1988:158) aan die een kant, en die talle pogings om die voorstadia van die teksgedeeltes te probeer analiseer (Vosloo 1988:158; Wallace 1985:1-14), aan die ander kant.

In die meer onlangse verlede het verskeie teoloë egter 'n derde navorsingsrigting, ten opsigte van Genesis 1-11, ingeslaan. Daar was 'n duidelike keuse vir 'n meer sinchroniese lees van die teks; in teenstelling met 'n meer diachroniese en vergelykende lees van die teks (vgl bv Van Wolde 1989:80). Hierdie navorsers het die mening begin lig dat ons hier met verhale te doen het wat dan, ten spyte van spanninge en oneffenhede (vgl Von Rad 1987:74), wel as verhale gelees en hanteer behoort te word. So sê Van Zyl (1975:107) byvoorbeeld dat kwelvrae en twispunte ontstaan wanneer daar te sterk vergeestelik word en vrae aan die deel gestel word wat vir die outeur nie ter sake was nie. Hy wys verder daarop dat 'n Skrifdeel in terme van sy literatuursoort verstaan moet word (1975:54). Hy tipeer die spesifieke teksgedeeltes in Genesis 1-11 as "verhalende prosa" (1975:155-163) en tipeer Genesis 2 en 3 byvoorbeeld as 'n "tuinverhaal" (1975:106-108). Ook Von Rad deel hierdie siening: "The text of chs 2f represents a narrative..." (Von Rad 1987:73-75). Dit is ook die denkrigting wat in hierdie proefskrif ondersteun word.

As "probleemstelling" word daarop gewys dat enersyds, Genesis 1-11 nog nie voldoende narratologies ontleed is nie en andersyds, dat daar nie 'n teologie van die verhalende literatuur van die Oergeskiedenis bestaan nie.

Rendtorff (1996) is waarskynlik korrek, ten opsigte van die verhale in die Oergeskiedenis spesifiek ook, wanneer hy die volgende opmerkings oor Pentateugnavorsing maak:

The dilemma of the recent phase in Pentateuchal criticism lies in the fact that an attempt is being made to answer the newly emerged question about the *theological* intentions of the collection and editing of the old traditions, by a method that was developed to answer entirely different kinds of questions and which therefore proves to be totally unsuitable. If the question about theological intentions is to be put seriously, it must be freed from these traditional methods, and new, adequate methods must be developed. In this way a new phase could be introduced into the study of the Pentateuch.

(Rendtorff in Hiebert 1996:23)

Die benadering wat in hierdie proefskrif, "Gewone mense, stories en Jahweh. 'n Teologie van die verhalende literatuur in Genesis 1-11", gevolg word, verskil in twee opsigte van wat vroeër as tradisionele standpunte beskou kon word. Wat sowel die siening van Ou-Testamentiese teologie as die keuse van eksegetiese metodiek ten opsigte van die gekose teks betref, word afgewyk van die vroeëre tradisionele standpunte. Hier word uit 'n ander invalshoek na die spesifieke deel van die boek Genesis gekyk. In kort word aangevoer dat 'n narratologiese ondersoek die beste resultate sal lewer (aangesien dit later duidelik uitgewys sal word dat ons hier wel met verhale te make het), aan die hand waarvan die teologie van dié spesifieke verhale blootgelê sal word. Die standpunt in hierdie navorsing is dus dat verdere navorsing beslis geregtig is om 'n bydrae tot die teologiese gesprek oor hierdie gedeelte te lewer.

Ek is van oortuiging, en sal dit graag wil bewys, dat die invalshoek in hierdie proefskrif, wat eksegetiese metodiek, sowel as die siening van

Ou-Testamentiese teologie betref, vroeëre navorsing goed kan komplementeer en 'n positiewe bydrae kan lewer tot die beter verstaan van wat die verhalende dele van Genesis 1-11 oor Jahweh wil sê. Met dit as "probleemstelling", gaan ek in die res van die proefskrif poog om 'n bydrae, hoe gering ookal, te lewer om die "probleem" sinvol te probeer aanspreek.

1.2 Hipotesestelling

Die doelstelling en basiese uitgangspunte (1.3) sal uitwys dat 'n spesifieke benadering tot Ou-Testamentiese teologie, asook die spesifieke invalshoek van vroeëre navorsing oor die spesifieke teksgedeeltes, nie genoegsame ruimte gelaat het vir 'n ondersoek soos hierdie nie, en gevolglik ook resultate, soos hierbo aangedui nie.

Die hipotese en vertrekpunt van hierdie studie is dus dat:

- 1) **die tuinverhaal in Genesis 2:4b-3:24** (vgl ook bv Van Wolde 1989:80-120; Von Rad 1987:74; Vosloo 1988:158-173, Jobling 1980; Whybray 1995:42-45; Lohfink 1994:18-34; Boomershrine 1980: 113-129; Skinner 1980:51);
die verhaal van Kain en Abel in Genesis 4:1-16 (vgl ook bv Van Wolde 1991:25-41; Kugel 1990:168; Rofé 1999:69);
die verhaal van die reuse in Genesis 6:1-4 (vgl bv Von Rad 1987:113; Clines 1996:75-88; Hendel 1987:13-26);
die vloedverhaal in Genesis 6:5-9:19 (vgl ook Von Rad 1987:119; Maier 1989; Whybray 1995:45-47; Emerton 1987:401-420; 1988: 1-21; Barré 1988:3-20; Fritz 1982:594-614; Skinner 1980);
die verhaal van Noag en sy drie seuns in Genesis 9:18-29 (vgl Von Rad 1987:135) en
die verhaal van die toring van Babel in Genesis 11:1-9 (vgl ook Von Rad 1987:147-148; Kramer 1994; Rofé 1999:69; Fokkelman 1991:11-45),

almal wel verhale is en dienooreenkomstig gelees en verstaan behoort te word; en

- 2) dat dié teksgedeeltes, as verhale, elkeen afsonderlik maar ook as 'n geheel, teologies 'n bydrae te lewer het in die besinning oor wie Jahweh is en oor hoe Hy as teenwoordige God by gewone mense betrokke is.

Vergelyk in dié verband die werk van P M Venter (Venter 1989:916-932) oor “die teenwoordigheid van God in die Rutverhaal.” Venter toon aan dat Jahweh in die Rutverhaal inderdaad alledaagse gebeure en gewone mense gebruik in sy voortgaande betrokkenheid by die mens. Hierdie navorsing wil aantoon dat dit in die verhalende literatuur van die Oergeskiedenis ook die geval is.

Aangesien die hipotese aan die hand van bepaalde doelstellings en met 'n spesifieke werkswyse getoets gaan word, word beoog om dit as billike en korrekte vertrekpunt te bewys. Daar sal deurgaans gepoog word om die resultate van verskeie vroeëre navorsers te inkorporeer.

1.3 Doelstelling en basiese vertrekpunte

Die doelstelling van hierdie navorsing is dus:

- Om te bewys dat die aangeduide teksgedeeltes verhale is en dus as verhale gelees moet word; en
- Om die teologiese bydrae van bogenoemde verhale uit te wys. 'n Paar basiese vertrekpunte kan hieruit afgelei word, naamlik:
 - 1) Die spesifieke afbakening vir die studie, asook die redes daarvoor (vgl 1.3.1);
 - 2) 'n Narratologiese benadering as integrale deel van die navorsingsmetodiek (vgl 1.3.2);

- 3) Die tipering van die gekose teksgedeeltes as narratiewe (vgl 1.3.2 & 1.3.3); en
- 4) 'n Keuse vir 'n ander siening van Ou-Testamentiese teologie as wat tradisioneel die geval was (vgl 1.3.4).

1.3.1 Die afbakening van die studieveld

Die sogenaamde Oergeskiedenis (Gen 1-11) word vandag deurgaans as 'n eenheid beskou (vgl bv Westermann 1974:V; Turner 1990:21). Hierdie eenheid, wat ook in dié navorsing gehandhaaf word, kan gesien word as 'n inleiding/proloog tot, of fondament vir (vgl Zenger 1996:39), die Pentateug/Heksateug (en inderdaad die Ou Testament en die hele Bybel) (vgl Westermann 1974:V; Whybray 1995:29; Le Roux 1995:65; Zenger 1996:39). Deist (1987) merk op:

Kyk 'n mens hoe nou die Abrahamverhaal deur middel van 'n geslagsregister aan die verhaal in Genesis 11 geknoop word en hoedat die roeping van Abraham eintlik die 'oplossing' ('n vastigheid in die geskiedenis) is van 'n 'probleem' ('n voortdurende onstabiliteit in die geskiedenis: Kort-kort moet God as't ware van voor af met die mense begin nadat hy hulle vir hulle ongehoorsaamheid gestraf het.) wat in Genesis 1 tot 11 aan die orde kom, kan ons sê dat Genesis 1 tot 11 die 'voorwoord' by die verhaal van Genesis 12 tot Josua 21 is.
(Deist 1987:1-2, my byvoegings in hakies; vgl ook Deist 1985:2-4)

Coats (1983) merk ook die volgende oor die Oergeskiedenis as 'n geheel op: "As a narrative about the distant past and a distant land, this *unit* qualifies as a primeval saga." (Coats 1983:38) [my kursivering].

.....the primeval saga establishes a context for the patriarchs.
Its intention, however, is not simply to place the patriarchs in a

world scene, but more precisely to depict a typical state of affairs for people and to suggest that the patriarchs are a part of that state. The narrative does not elevate the ancestors of Israel beyond the affairs of the human world but rather places them in that world. It suggests that whatever identity the narrative offers to Israel must be won by struggle with a very real world. How can people like Adam and Cain or even the righteous but drunk Noah provide a context for Abraham, Isaac, and Jacob?.....Stability comes only through the events God established with his people once, long ago and far away.
(Coats 1983:39)

Volgens Turner dien Genesis 1:26-28, as opdrag aan die mens om te heers, te bewerk en te vermeerder en die aarde te vul, as teologiese fokuspunt in beide die vertelpatrone (vgl Turner 1990 21-22). Dit dra dus by tot die daarstelling van 'n inhoudelike en teologiese eenheid.

Die twee parallelle vertelpatrone wat Genesis 1-11, as voorwoord vir die Pentateug/Heksateug, aanmekaar bind, is:

- 1) 'n Vertelpatroon wat perspektief gee en wat veral gedra word deur die geslagsregisters in Genesis 5, Genesis 10 en Genesis 11:10-32; en
- 2) 'n Vertelpatroon wat meer evalueer en vertel en wat baie maak van harmonie en opstand (vgl ook Deist 1985:2-4). Laasgenoemde is die verhalende gedeeltes waaraan in hierdie navorsing breedvoerig aandag gegee word.

Hoewel die Oergeskiedenis dus wyd as 'n eenheid aanvaar word (vgl by Westermann 1976; Von Rad 1987; Van Selms 1984; Turner 1990), is daar tog 'n onderskeid te maak tussen wat Westermann die "Aufzählende" (opsommende) tekste en die "Erzählende" (vertellende/verhalende) tekste noem (Westermann 1974:24).

Die **opsommende tekste** (sien onderstaande tabel van Gen 1-11), naamlik

- die eerste skeppingsweergawe (Gen 1:1-2:4a) - waarvoor daar 'n verhaalekwivalent in Genesis 2:4b-25 bestaan;
- die geslagsregister in Genesis 5; en
- die geslagsregister in Genesis 11,

word tradisioneel volgens die vroeëre Bronnehipotese aan die P-bron met sy Priesterlike styl (vgl Von Rad 1987:27-28) toegeskryf.

Daar is ook tekste in die Oergeskiedenis, byvoorbeeld in die vloedverhaal (vgl Emerton 1987 & 1988) en die geslagsregister in Genesis 10, waar 'n kombinasie van die ouer J-bron en die P-bron aangetref word:

The Priestly texts are as a rule simply recorded, each in its place, in the composition of the Hexateuch. In Genesis, apart from minor insertions from the Priestly document, the redactor found himself forced to unite the tradition of P and J to one text only in the story of the flood.

(Von Rad 1987:28; vgl ook Westermann 1974:24-25)

Die **verhalende tekste** (sien onderstaande tabel van Gen 1-11 *), naamlik

- die tuinverhaal (Gen 2:4b-3:24) wat bestaan uit twee verhaaldele, naamlik die tweede skeppingsverhaal, die verhaal van die skepping en die woonplek van die mens, (Gen 2:4b-25) en die verhaal van die mens se ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop (Gen 3:1-24);
- die verhaal van Kain en Abel (Gen 4:1-16);
- die verhaal van die reuse (Gen 6:1-4) - wat so aangedui word by gebrek aan 'n beter omskrywende naam (vgl ook Van Selms 1984);
- die vloedverhaal (Gen 6:5-9:19) wat wyd as 'n verhaal beskou word,

- maar ten opsigte waarvan daar baie oor die omvang verskil word (vgl bv die werke van die navorsers wat onder 1.2 hierbo genoem word);
- die verhaal van Noag en sy drie seuns (Gen 9:18-29); en
 - die verhaal van die toring van Babel (Gen 11:1-9),

waarop in hierdie proefskrif gefokus word, word dus grotendeels, met die uitsondering van dele van die vloedverhaal, aan die J-bron met sy helderheid, eenvoud, objektiwiteit en menslikheid (vgl Von Rad 1987:25-26) toegeskryf (Von Rad 1987:73-155; Westermann 1974:24-25).

Hoewel 'n redaktor dus waarskynlik tekste van die sogenaamde J- en P-bronne ineengewef het vir die volledigheid van die teks van die Oergeskiedenis (sien die tabel van Gen 1-11), en selfs vir die volledigheid van 'n verhaal soos die vloedverhaal (vgl Emerton 1988:20-21), sal dit verder uit die resultate van dié navorsing duidelik word dat die gekose verhale 'n eenheid in literatuursoort en (teologiese) uitgangspunte vorm (vgl bv Halpern 1995:33 tov die vloedverhaal). Verhaalkenmerke (vgl Hoofstuk 3) en die afwesigheid daarvan, en nie noodwendig die oorsprong van die tekste nie, dien dus as finale kriteria vir die keuse van die ses verhale, en die weglating van die opsommende tekste (vgl die tabel van Gen 1-11 hieronder), vir hierdie navorsing.

Daar word wel kennis geneem van die nuutste Pentateugnavorsing, soos dit byvoorbeeld in die werk van Eckart Otto (1988 ea) en andere na vore kom (wat veral nuwere insigte op die Jahwis reflekteer) maar vanweë die keuse vir die verhaalmatigheid van die tekste as kriteria vir die afbakening en indeling, word daar nie verder op die navorsing oor verskillende bronne gefokus nie.

'n Teologie van hierdie verhalende/vertellende tekste is die hoofdoelwit van hierdie navorsing. Die dele wat dus, hoofsaaklik vanweë literatuursoort, buite

die skopus van dié navorsing val, is die geslagsregisters in 4:17-26, 5, 10 & 11:10-32 (wat telkens perspektief op die verhale gee), asook die chronologiese opsomming van die skeppingsgebeure in 1:1-1:4a - waarvoor daar wel 'n verhaalekwivalent in 2:4b-25 bestaan.

Kom ons kyk dus vervolgens skematies na die inhoud van Genesis 1-11. Hierin word 'n duidelike onderskeid gemaak tussen die verhalende en die opsommende tekste:

Genesis 1-11

<u>Teks</u>	<u>Inhoud</u>	<u>Tekstipe</u>
1:1-2:4a	Skepping van die wêreld	Opsommend
2:4b-3:24	Die tuinverhaal	Verhalend *
4:1-16	Die verhaal van Kain en Abel	Verhalend *
4:17-24	Die nageslag van Kain	Opsommend
4:25-26	Set en sy nageslag	Opsommend
5:1-32	Geslagsregister van Adam tot Noag	Opsommend
6:1-4	Die verhaal van die reuse	Verhalend *
6:5-9:19	Die vloedverhaal: Die aanloop tot die vloed, die vloed self en die verbond tussen Jahweh en Noag	Verhalend *
9:18-27	Die verhaal van Noag en sy drie seuns	Verhalend *
10:1-32	Geslagsregister van die seuns van Noag	Opsommend
11:1-9	Die verhaal van die toring van Babel	Verhalend *
11:10-32	Geslagsregister van die nageslag van Sem	Opsommend

(Vgl bv Westermann 1976:vii-viii; Scharbert 1983:23-120; Von Rad 1987:5; Hamilton 1990:vii-ix; Van Selms 1984:6; Zenger 1983:197; Campbell en O'Brien 1993:92-98; Rofé 1999:19,61,134; Blenkinsopp 1995:2-3).

Wat die afbakening van die studieveld betref, word die dele van die Oergeskiedenis wat feitlik deurgaans in die literatuur as verhalende literatuur beskou word (sien 1.2 hierbo asook die tabel van Gen 1-11 *) en ook duidelik in hierdie proefskrif as verhale aangetoon sal word, dus die fokuspunt van die navorsing.

Hoewel dit op die oog af wil voorkom asof daar sekere verhaalagtige elemente in byvoorbeeld Genesis 4:17-26 te vinde is, is dié gedeelte 'n genealogie/geslagsregister en word ook as sodanig deur verskeie navorsers getipeer. Die gedeelte vertoon wel, wat Westermann (1976:438) 'n "menschheitlich-urzeitliche Charakter" van genealogie noem. Saam met 1:12:4a, 5:1-32, 10:1-32 en 11:10-32 vorm dit egter die opsommende teksgedeeltes in die Oergeskiedenis; die teksgedeeltes wat nie voldoen aan die vereistes van verhale, soos byvoorbeeld intrige, verhaallyn, tyd en ruimte, ensovoorts, nie.

Uit die resultate van die struktuuranalise (Hoofstuk 2) en die narratologiese ondersoek (Hoofstuk 3) sal die keuse vir die spesifieke afbakening van die teks, die spesifieke verhale, asook die omvang daarvan, as gegrond, bevestig word.

1.3.2 'n Narratologiese benadering

Dit spreek vanself dat verhalende tekste narratologies benader behoort te word. In hierdie proefskrif word probeer om die narratologiese benadering se insigte te gebruik en die verhaalkenmerke van die gekose tekste uit te lig ten einde 'n teologie van die verhale van Genesis 1-11 daar te stel. Vrae wat ten opsigte van elke verhaal gevra moet word, sluit in dié wat Kugel (1990:168) spesifiek ten opsigte van die Kain- en Abelverhaal in Genesis 4 vra: "What is it really about? Why was it written? And how can one explain some of the puzzling details of the narrative..."

Wanneer hier gekies word (ook, soos reeds aangedui, met gebruikmaking van die insigte van vele vroeëre navorsers - veral om die teks af te baken en die literatuursoort te bepaal) om die teks as 'n verhaal te lees, beteken dit egter nie "dat daar vir 'n nie-historiese benadering gekies word" (Vosloo 1988:159) nie. Barton merk tereg op (1987:151) dat só 'n literêre benadering net so ondoelmatig mag wees vir die verstaan van die Bybel as ander benaderings omdat dit die verskil tussen die antieke en die moderne opvatting van literatuur ignoreer. Sy waarskuwing dwing die ondersoeker "to take very seriously such a writer's perception of his own function" en om aandag te gee aan sake soos "motifs, stock themes, and underlying structures" (Barton 1987:146). "Tog bly die skeidslyn tussen die bedoeling van die outeur en die opvatting van die leser nog steeds vaag." (Vosloo 1988:159). Daarby vind daar 'n wisselwerking tussen teks en leser plaas en word die leser in sy/haar verstaan ook deur sy/haar maatskappy beïnvloed (Fowler 1985:14). Hoewel hier dus vir 'n meer immanente lees van die teks gekies word, word steeds gepoog om die outeur en sy omstandighede, sowel as die ontvanger(s) en hulle omstandighede, te verreken.

Wat 'n definisie van narratief/verhaal betref, is die moontlikhede groot. Die volgende word as vertrekpunte vir hierdie studie gebruik: Brink (1987:40) omskryf 'n verhaal as die terrein van die narratologie so: "In 'n verhaal word daar in die vorm van 'n (prosa)taaltteks 'n storie vertel deur iemand, aan iemand, in sekere omstandighede." In die storie "...gebeur iets met iemand op 'n sekere tyd en plek (of: binne 'n sekere stel omstandighede)." Die twee elemente wat in enige storie voorkom, naamlik gebeure (verwikkelplan en intrige) en figuur (karakters), die twee dimensies, tyd en ruimte, asook verskeie ander belangrike aspekte soos omvang, ontwerp en struktuur, vertellersgesigpunt, styl en atmosfeer, die rol van die leser, motief, tema en betekenis sal in die navorsing aandag geniet (vgl Brink 1987; Dietrich & Sundell 1983; Kenny 1966; Scholes 1968; Smuts 1977; Vosloo 1988:159-173).

1.3.3 Verhalende literatuur

Soos reeds aangetoon (vgl 1.2 & 1.3.2 hierbo), word die gekose teksgedeeltes wyd as verhale beskou. In die volgende hoofstukke word dit duidelik uitgewys wanneer op die verskillende verhaalelemente in elke teksgedeelte gefokus word. Hoewel verskeie van die verhale, soos byvoorbeeld die tuinverhaal (Gen 2:4b-3:24) die *locus classicus* geword het vir die formulering van dogmatiese uitsprake (vgl Badenhorst 1994:65-66), het verskeie navorsers reeds daarop gewys dat die verhale nie dogma in die enger of direkte sin van die woord is nie, maar 'n storie vertel wat die leser wil meevoer (vgl bv Von Rad 1987:75; Brueggemann 1982:41; Vosloo 1988:158).

Volgens Vosloo is betekenis deel van die leeservaring en die identifikasie of disidentifikasie met dit wat in die verhaal beleef word. Dit kan volgens hom net met 'n verhaal gebeur wanneer dit nie meer gesien word as 'n beskrywing van wat gebeur het nie, maar as beleving van wat gebeur; wanneer daar nie meer oor die geskiedenis heen na die persone in die verhaal gekyk word nie, maar wanneer die persone in die verhaal hierdie geskiedenis en leefwêreld binnetree; wanneer ek as leser myself en God in die verhaal ontdek (Vosloo 1988:172). Die verhaal maak dus volgens Vosloo alleen werklik sin wanneer die resultate van die narratiewe analise en die resepsiekritiek mekaar ontmoet. Ek kan my met Vosloo se standpunt versoen in soverre dit nie 'n totaal a-historiese lees van die teks bepleit nie.

Dit is die bedoeling van dié proefskrif om deur die besinning rondom die teologie van die spesifieke verhale, 'n bydrae te lewer tot die verstaan van die verhale as verhale en saam met die karakters in die verhale met hulle lewensvrae en -krisisse, in hulle lewensituasie, te worstel, totdat die leser miskien ook geleidelik saam met die karakters

kan oorbeweeg in die verstaan van lewensin; lewensin vir beide die karakters en die leser.

1.3.4 Ou-Testamentiese teologie in hierdie proefskrif

Wat Ou-Testamentiese teologie betref, wil ek graag by Prinsloo aansluit:

Dit moet gesê word dat die Ou Testament as sodanig nie 'n teologie bevat in ons sin van die woord as 'n uitgewerkte sistematiese godsleer nie. As daar dus van teologie gepraat word, is dit eintlik die sistematisering van die Ou-Testamentiese stof deur die teoloog. Om die rede sal daar by so 'n teologie of teologieë altyd die een of ander struktuur of sistematiese beginsel teenwoordig wees.

(Prinsloo 1987:40)

Ou Testamentiese teologie is dus volgens Prinsloo (1987:40) 'n poging om dit wat die Ou Testament oor Jahweh sê, te sistematiseer:

Dit kan nooit 'n statiese of geïsoleerde prentjie van Jahweh wees nie (Prinsloo 1985:2), maar dit gaan om die lewende Here in al sy verskillende verhoudinge soos wat dit in die verskillende boeke van die Ou Testament gereflekteer word. As daar dan van 'n eenheid gepraat moet word, dan is dit dat al die boeke van die Ou Testament - direk of indirek - van dieselfde Here, naamlik Jahweh, praat. In hierdie poging om te luister na die teks moet alle relevante metodes op die regte manier ingespan word.

(Prinsloo 1987:40)

Die meeste Ou-Testamentiese teologieë het deurgaans gepoog om een teologie van die Ou Testament daar te stel. As gevolg van die teoloëse spesifieke struktuur en sistematiese beginsel, in kort, spesifieke "lees" van die teks (Fowler 1985:5-23), wat noodsaaklik was/is om stof van so 'n groot omvang te probeer sistematiseer, kon die resultaat dikwels met respek beskou word as 'n sekere teoloog se teologie vir die Ou Testament, eerder as 'n poging om dit wat die Ou Testament self oor Jahweh sê, te sistematiseer.

Hoewel daar nie 'n "regte" en "verkeerde" benadering tot Ou-Testamentiese teologie is nie, blyk dit 'n feitlik onmoontlike, maar ook oorbodige, taak vir een teoloog om die inhoud van die hele Ou Testament te probeer ondervang in een teologie van die Ou Testament. Dit blyk meer haalbaar en verantwoordbaar te wees om te praat van "teologieë van die Ou Testament" (Prinsloo 1987:39). Knierim (1984:25) merk tereg op: "The Old Testament contains a plurality of Theologies." (vgl ook Prinsloo 1980, 1982, 1985 en Kraus 1979). Hasel sluit hierby aan:

The procedure of explicating the theology of the Old Testament books or blocks of writings in the final form as verbal structures of literary wholes has the distinct advantage of recognizing the similarities and differences between the various books or blocks of writings. Each voice can be heard in its testimony of the activity of God and the divine self-disclosure. Another advantage of this approach, one that is crucial for the whole enterprise of Old Testament Theology, is that no systematic scheme, pattern of thought, or extrapolated abstraction is superimposed upon the Biblical materials.

(Hasel 1982:178-179)

Prinsloo maak die opmerking dat die tyd van groot teologieë moontlik verby is. Tesame hiermee spreek hy die wens uit dat Suid-Afrikaanse

Ou-Testamentici moontlik kan saamwerk in 'n poging tot 'n Ou-Testamentiese teologie wat bestaan uit monografieë oor afsonderlike Ou-Testamentiese boeke (of selfs onderafdelings van boeke) (1987:39 my byvoeging; vgl ook Hasel 1982:179).

Nog relatief min is egter hieroor gepubliseer. "Gewone mense, stories en Jahweh. 'n Teologie van die verhalende literatuur in Genesis 1-11" probeer hiertoe 'n bydrae lewer. Dit is 'n monografie oor die teologie van die verhale in die sogenaamde Oergeskiedenis, naamlik

- Die tuinverhaal (Gen 2:4b-3:24) wat opgebou is uit die verhaal van die skepping en woonplek van die mens (Gen 2:4b-25) en die verhaal van die mens se ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop (Gen 3:1-24);
- Die verhaal van Kain en Abel (Gen 4:1-16);
- Die verhaal van die reuse (Gen 6:1-4);
- Die vloedverhaal/vloedverhale (Gen 6:5-9:19);
- Die (nog 'n) verhaal van Noag en sy drie seuns (Gen 9:18-29); en
- Die verhaal van die toring van Babel (Gen 11:1-9).

As monografie is dit 'n poging om dié spesifieke skildery van die landskapstoneel van die Ou Testament (vgl Goldingay 1984:157-158) 'n bietjie beter toe te lig sodat dit 'n sinvolle bydrae kan lewer in die beter verstaan van die totale Ou-Testamentiese, en inderdaad Bybelse, landskap. Ek is oortuig daarvan dat die teologie van hierdie verhale - net soos byvoorbeeld Zenger (Zenger 1983) se Teologie van die gedeelte van die Oergeskiedenis wat aan die Priestergeskrifte (P-bron) toegeskryf word - as een van die teologieë van die Ou Testament, 'n spesifieke blik op God het, wat nie geïgnoreer kan word nie.

1.4 Werkswyse

'n Bepaalde eksegetiese metodiek, waarvan elke aspek nie breedvoerig aangedui word nie (maar waarvan die resultate wel verreken word), word gevolg. Aan elkeen van die volgende aspekte word aandag gegee:

- 1) Verkennende deurgaan van die teks;
- 2) Afbakening van die teks aan die hand van sekere kriteria;
- 3) Tekskritiese arbeid;
Aangesien die verhale elkeen in hulle finale vorm 'n eenheid in inhoud en struktuur vorm en daar sterk op die verhaal self gefokus word, is min klem op die tekskritiese arbeid gelê. Aangesien daar nie gevalle is waar 'n voorgestelde tekskritiese verandering die verhaal se wending ingrypend kan verander nie, word dit nie verder hanteer nie;
- 4) Analise van die makrostruktuur waarbinne die tekste funksioneer;
- 5) Analise van die mikrostruktuur van die ses tekste;
- 6) Literêre analise van die ses tekste;
- 7) Inagneming van die oorlewerings- en radaksiegeskiedenis van die tekste;
- 8) Situasië analise (sover moontlik) as agtergrond vir die gekose tekste;
- 9) Analise van die tradisies, motiewe en temas in die ses tekste;
- 10) Detailanalise;
- 11) Teologiese en hermeneutiese riglyne.
(vgl De Man 1992:15-66)

Die proefskrif kan rofweg in die volgende hoofdele, wat die bogenoemde benadering reflekteer en die inhoud sistematies uiteensit, verdeel word:

- 1.4.1 'n Analise van die oppervlakstruktuur van die ses verhale** (makro sowel as mikro) van die tekste, dit wil sê "die wyse waarop die teks morfologies-sintakties gestruktureer is". "Dus primêr....'n

sinchroniese analise van die teks soos dit in sy finale vorm voorhande is." (Potgieter 1991:6) **(Hoofstuk 2)**. Die inhoud word as hoofkriteria gebruik, maar met inagneming van en bevestiging deur die grammatika. Die resultate van hierdie analise is essensieel vir die res van die proefskrif. Die rede vir die spesifieke teksafbakening byvoorbeeld, sal in hierdie hoofstuk asook Hoofstuk 3 duideliker na vore kom.

- 1.4.2** 'n **Narratologiese ondersoek van die ses verhale**, dit wil sê die uitwys van alle funksionele verhaalelemente in die onderskeie verhale **(Hoofstuk 3)**. Uit bogenoemde is dit duidelik dat die volgende twee hoofstukke beide analities van aard is. Aangesien die struktuur die verhaal dra, word daarop gewys dat sekere verhaalelemente reeds in die struktuuranalise na vore sal kom. Daar sal egter in Hoofstuk 3 breedvoerig hieraan aandag geskenk word.
- 1.4.3** 'n **Detailanalise van die inhoud van die ses verhale** wat die boodskap aandui **(Hoofstuk 4)**.
- 1.4.4** 'n **Sintese van die teologie van die ses verhale** wat aandui wat die ses verhale, oor gewone mense soos ons, ook vir ons vandag oor God wil sê **(Hoofstuk 5)**.

HOOFSTUK 2

2. 'N ANALISE VAN DIE OPPERVLAKSTRUKTUUR VAN DIE SES VERHALE

Die onderstaande analise van die ses verhale wil die inhoudelike en grammatike opbou van die ses verhale aandui. Vanuit hierdie opbou kan verder ondersoek ingestel word na die literêre aspek(te) van die verhale, die sintese van die inhoud en uiteindelik, die teologie van die verhale.

Die hoofkriteria vir die spesifieke keuse van opbou van die verhale, asook van die perikope binne die verhale, is inhoudelike merkers. Grammatikale merkers, soos blootgelê deur die morfologiese, sintaktiese en semantiese analise in hierdie navorsing, dra en bevestig egter deurgaans die inhoudelike.

Telkens word die Hebreeuse teks van elke verhaal weergegee. Dit word in die vorm van genommerde sinseenhede binne perikoopverband weergegee (hoofsin 1 word bv 1 genommer en die eerste ingebede sin by 1 word as 1.1 aangedui). Die inleidings- en/of slotformule of enige ander aanduiding van die begin of einde van 'n verhaal/perikoop word met 'n = onder die woord(e) aangedui. Ander herhalings en opvallende merkers binne die perikoop word deur 'n - onder die woord(e) aangedui.

'n Woord-vir-woord-vertaling in Afrikaans word ook saam met elke perikoop weergegee.

2.1 2:4b-3:24 Die verhaal van die tuin van Eden

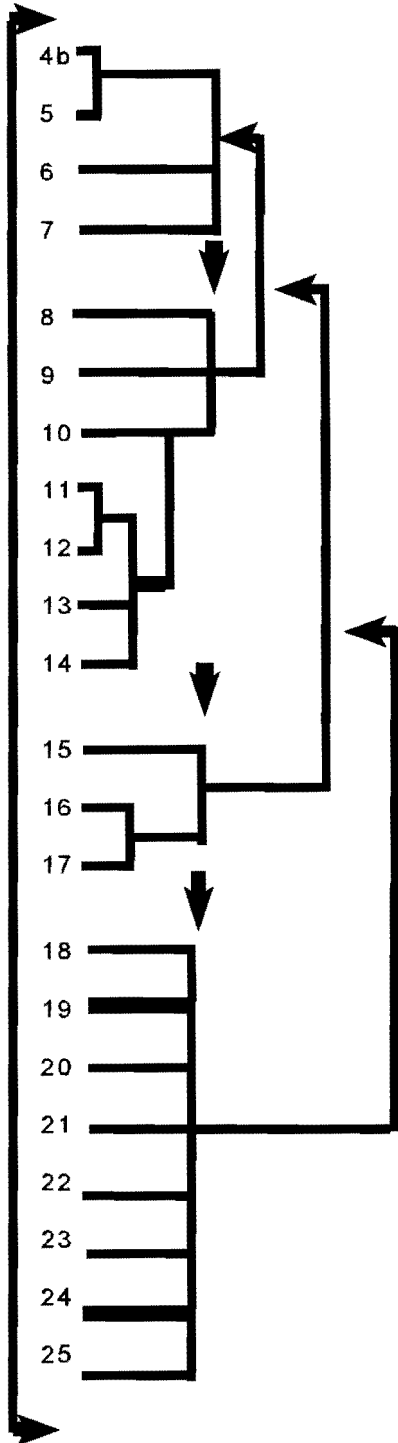
Die skepping en die woonplek van die mens

		A
1.1	בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:	[4b] Die dag toe die Here God die aarde en die hemel gemaak het,
1	וְכָל שֵׁיט הַשָּׂדֶה טָרָם יְהוָה בְּאֶרֶץ	[5] was daar nog geen struik in die veld op die aarde nie
2	וְכָל־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח	en geen plante van die veld het nog uitgespruit nie;
2.1	כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ	want die Here God het dit nog nie laat reën op die aarde nie,
2.2	וְאָדָם אִינוֹ לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה:	en daar was geen mens om die grond te bewerk nie.
3	וְאָדָם יִעָלֶה מִבְּאֶרֶץ	[6] Maar 'n mis het opgetrek uit die aarde
4	וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה:	en die hele aardbodem bevochtig.
5	וַיִּצְרַח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־הָאֲדָמָה	[7] En die Here God het die mens gemaak uit die stof van die aarde
6	וַיִּפַח בְּאַפּוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים	en in sy neus die asem van die lewe geblaas.
7	וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:	So het die mens 'n lewende wese geword.
		B
8	וַיִּטַע יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן־עֵדֶן מִקֶּדֶם	[8] Ook het die Here God 'n tuin geplant in Eden, in die Ooste,
9	וַיִּשֶׂם שָׁם אֶת־הָאָדָם	en daar aan die mens 'n plek gegee
9.1	אֲשֶׁר יִצְרָה:	wat Hy gemaak het.
10	וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־עֵץ	[9] En die Here God het allerhande bome uit die grond laat uitspruit,
10.1	נְזָקִים לְמִרְאָה וְטוֹב לְמֵאֵל:	begeerlik om te sien en goed om van te eet;
11	וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע:	ook die boom van die lewe in die middel van die tuin, en die boom van die kennis van goed en kwaad.
12	וַיִּהְיֶה נָחַר מִצְרָיִם	[10] En daar het 'n rivier uit Eden gegaan
12.1	לְהַשְׁקִיחַ אֶת־הַגֶּן	om die tuin nat te maak;
13	וּמִשָּׁם יִצְרָה	en daarvandaan is dit verdeel
14	וַיְהִי לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים:	en het vier lope geword.
15	שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן	[11] Die naam van die eerste is die Pison.
16	הוּא הַסּוֹכֵב אֶת־כָּל־אֶרֶץ הַחַוִּילָה	Dit is hy wat om die hele land Hawila loop
16.1	אֲשֶׁר־שָׁם הַזָּהָב:	waar die goud is.
17	וְהַזָּהָב הַזֶּה טוֹב	[12] en die goud van dié land is goed.
18	שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֵּׁהָם:	Daar is ook balsemgom en onikssteen.
19	וּשְׁם הַנְּחָר הַשֵּׁנִי גִיחוֹן	[13] En die naam van die tweede rivier is die Gihon.
20	הוּא הַסּוֹכֵב אֶת־כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ:	Dit is hy wat om die hele land Kus loop.
21	וּשְׁם הַנְּחָר הַשְּׁלִישִׁי חִדְדֵּל	[14] En die naam van die derde rivier is die Hiddékel.
22	הוּא הַיֹּדֵעַ קִדְמַת אַשּׁוּר	Dit is hy wat oos van Assur loop.
23	וְהַנְּחָר הַרְבִּיעִי הוּא פְּרָת:	En die vierde rivier is die Frat.
		C
24	וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם	[15] Toe het die Here God die mens
25	וַיִּצְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן	gevat
25.1	לְעַבְדָּה	en hom in die tuin van Eden gesit om dit te bewerk

25.2	וּלְשֹׁמְרָה:	en op te pas.
26	וַיִּצַד יְהוָה אֱלֹהִים עַל-הָאָדָם לֵאמֹר	[16] En die Here God het die mens beveel:
26.1	מִכָּל עֵץ הָעֵדֶן אֲכַל תֹּאכַל:	Van al die bome van die tuin mag jy eet,
26.2	וּמִעֵץ הַדַּעַת טוֹב וַרְע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	[17] maar van die boom van kennis van goed en kwaad, mag jy nie eet nie;
26.3	כִּי יוֹם אֶקְלָף מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת:	want die dag as jy daarvan eet, sal jy sekerlik sterwe.
D		
27	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים	[18] En die Here God het ook gesê:
27.1	לֹא-טוֹב	Dit is nie goed
27.1.1	הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ	dat die mens alleen is nie.
27.2	אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֵצָר כְּנַגְדּוֹ:	Ek sal vir hom 'n hulp maak soos hy.
28	וַיִּצַד יְהוָה אֱלֹהִים מִן-הָאָדָמָה	[19] En die Here God het uit die grond gemaak
28.1	כָּל-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל-עוֹף הַשָּׁמַיִם	al die diere van die veld en al die voëls van die hemel
29	וַיָּבֵא אֱלֹהֵי-הָאָדָם	en hulle na die mens gebring
29.1	לִרְאוֹת	om te sien
29.1.1	מֵה-יִקְרָא-לוֹ	hoe hy hulle sou noem.
30.1	וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא-לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה	En net soos die mens al die lewende wesens genoem het,
30	הִיא שְׁמוֹ:	so moes hulle naam wees.
31	וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל-הַבְּהֵמָה	[20] So het die mens dan name gegee aan al die vee
32	וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	en aan die voëls van die hemel en aan al die wilde diere van die veld,
33	וְלָאָדָם לֹא-מָצָא	maar vir die mens het hy nie gevind
33.1	עֵצָר כְּנַגְדּוֹ:	'n hulp wat soos hy is nie.
34	וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל-הָאָדָם	[21] Toe het die Here God 'n diep slaap op die mens laat val;
35.1	וַיִּישָׁן	en terwyl hy slaap,
35	וַיִּקַּח אֶחָת מִצִּלְעוֹתָיו	het Hy een van sy ribbebene uitgehaal
36	וַיִּסְגֵּר בָּשָׂר תַּחְתָּנָה:	en die plek daarvan met vleis toegemaak.
37	וַיִּבֶן יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הַצִּלְעַ	[22] En die Here God bou toe die rib
37.2	לְאִשָּׁה	tot 'n vrou
37.1	אֲשֶׁר-לָקַח מִן-הָאָדָם	wat Hy uit die mens gehaal het
38	וַיָּבֵאָה אֱלֹהֵי-הָאָדָם:	en bring haar na die mens toe.
39	וַיֹּאמֶר הָאָדָם	[23] Toe sê die mens:
39.1	זֹאת הִנֵּנִי עָצָם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרִי	Dit is nou eindelijk been van my bene en vleis van my vleis.
39.2	לְזָאת יִקְרָא אִשָּׁה	Sy sal mannin genoem word,
39.2.1	כִּי מֵאִישׁ לָקַחָהּ-זֹאת:	want sy is uit die man geneem.
40	עַל-כֵּן יַעֲזֹב-אִישׁ אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ	[24] Daarom sal die man sy pa en ma verlaat
41	וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ	en by sy vrou leef.
42	וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד:	En hulle sal een vleis wees.
43	וַיְהִי שְׁנֵיהֶם עַרְוָמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ	[25] En hulle was altwee kaal, die mens en sy vrou,
44	וְלֹא יִתְבָּשְׂשׁוּ:	maar hulle het hul nie geskaam nie.

DIE SKEPPING EN DIE WOONPLEK VAN DIE MENS (GENESIS 2:4b-25)

A Die skepping van die aarde en die mens/Inleiding (2:4b-7)

B Die tuin van Eden (2:8-14)

C 'n Blyplek en 'n opdrag (2:15-17)

D Skepping van die diere en die vrou (2:18-25)

2.1.1 2:4b -7 Die skepping van die aarde en die mens

Dié periskoopseksie dien as nexus tussen Hoofstukke 1 en 2. Die inleidingsformule, “Die dag toe die Here God (Jahweh Elohîm) die aarde en die hemel gemaak het....” (2:4b), asook die slotformule, “Dit is dan die geskiedenis van die hemel en die aarde toe hulle geskep is.” (2:4a), onderskei 2:4b-25 van die voorafgaande gedeelte (1:1-2:4a). Dit gee ‘n samevatting van die vorige perikoop, waarop die tuinverhaal voortbou. 4b & 5 verbind sintakties nouer met mekaar en skets die situasie “op die dag toe die Here God (Jahweh Elohîm) die aarde en die hemel gemaak het”. Die verhaal bou op tot en met die skepping van die mens in 2:7. Verse 4b-5, 6 & 7 is gelykwaardig en verbind lineêr. (Hulle is nie onderling by mekaar ingebed nie en funksioneer almal selfstandig; verbinding vind dus op gelyke vlak plaas.) Tog - op grond van die verhaalkarakter van die perikoop - bou elke vers op die voorafgaande. Hierdie verse dien as ‘n beginsrusposisie vir die verhaal. Dit skep ook die verwagting dat die verhaal verder gevoer sal word: Daar is nog nie plante op die aarde nie, aangesien daar ook nog nie water en ‘n mens is nie.

2:4b-7 kan beskou word as ‘n inleiding tot die tuinverhaal wat die breë agtergrondsituasie skets. Dié versreëlgroep is duidelik te onderskei van die volgende deurdat hier op die skepping van die aarde, in breë trekke (vgl die verwysings na aarde/grond in 4, 5 (3x), 6 (2x) & 7), en die mens gefokus word, terwyl verse 8-14 spesifiek aandag gee aan die tuin.

Die slotformule in 7 wat met “so het geword” vertaal kan word, dui ook op die afsluiting van die perikoop.

2.1.2 2:8-14 Die tuin van Eden

Die kring word in hierdie periskoopseksies nouer getrek. Daar word spesifiek

op die tuin wat Jahweh God geplant en aan die mens gegee het om in te woon, gefokus. Die sinsnede, “en Jahweh Elohim het geplant”, lei die perikoop in. Vers 8 vertel van die skepping van die tuin. Vers 9 bou hierop voort met die skepping van die plantewêreld. Die uitsondering van twee bome wek sekere verwagtinge. Die leser wil as’t ware vra: Wat wil die outeur hiermee sê? Wat is sy doel met die twee bome? Verse 11-14 brei uit op die riviere in die tuin van Eden wat in vers 10 genoem word. Wat wil die outeur hiermee sê?

11-12 verbind nouer met mekaar en lineêr met 1 & 14. 8, 9 & 10-14 verbind lineêr met mekaar. Daar word voortgebou op die verwagting wat in 2:4b-7 geskep is, deurdat daar nou plante op die aarde is, water om die plante nat te maak, asook ‘n mens om die plante te versorg. Die herhaling van die woorde “tuin” (8, 9, 10), “boom” (9 (3x)) en “rivier” (10, 13 (2x), 14) dra die inhoud.

2.1.3 2:15-17 ‘n Blyplek en ‘n opdrag

Die mens word nou deur Jahweh “gevat” en in die tuin “geplaas/gesit”, wat as ‘n tipe inleidingsformule gesien kan word, met die opdrag om dit te bewerk en op te pas (15). Die fokus op die mens en sy opdrag - teenoor die tuin in 8-14 - onderskei die twee gedeeltes van mekaar, maar toon terselfdertyd die voortgaande verloop van die verhaal. 16-17 verbind nouer met mekaar en beskryf Jahweh se gebod aan die mens. Verse 15 & 16-17 verbind lineêr met mekaar. Die spanningslyn loop steeds deur met die herhaling van “boom van kennis” en die spesifieke opdrag aan die mens om nie hiervan te eet nie. Steeds word verwagtinge geskep: Die mens is in die tuin en versorg, maar hy is nog alleen.

2.1.4 2:18-25 Skepping van die diere en die vrou

Dié perikoop word ingelei deur die inleidingsformule: “En Jahweh Elohim het (ook) gesê...” (18).

18-20 verbind lineêr met mekaar en dui aan hoe Jahweh die mens in sy eensaamheid jammer gekry het en vir hom 'n "helper" wou maak (18). Weereens die antisipasie, die verwagting van 'n ware hulp, iemand soos hyself. Jahweh maak dan eers die diere en voëls en bring hulle na die mens toe om - in ooreenstemming met sy opdrag (vgl vers 15) - name aan al die lewende wesens te gee (19). Die mens gee name aan die diere en die voëls. Hy vind egter geen dier wat vir hom 'n helper/'n ware aanvulling kan wees nie (20). Vers 20 gryp weer terug na 18 (vergelyk die woordelike herhaling in 18 & 20). Die inclusio, waarbinne die skepping van die diere bespreek word, berei die leser op die skepping van die hulp. Die afwagting neem toe. Die mens se idilliese blyplek en dierevriende voldoen egter nie aan sy behoefte aan ware kameraadskap nie. 21-23 vertel hoe Jahweh dan uit die mens self 'n maat/helper vir hom maak, haar na die mens toe bring en hoe hy haar in blydschap ontvang. In 24 sê die verteller dat man en vrou 'n eenheid sal wees; sterker as die eenheid van ouer en kind. Hy motiveer dit met die feit dat die vrou uit die man gemaak is en hulle dus eintlik een liggaam is. Die perikoopseksie sluit af met verdere spanningsdraende elemente (vgl die "nie skaam nie") in 25. Die lesers wil weet: Sal die situasie so bly? Of beter gestel: Waarom is dit dan vandag nie meer die geval nie? Daar word egter wel 'n tipe ruspunt, ten opsigte van die mooi en genoegsaamheid van die skepping en voorsiening aan die mens, bereik en dié skeppingsdeel van die verhaal loop positief af en eindig op 'n hoogtepunt.

Hoewel die verse as boustene van 'n verhaal op mekaar volg, is die verbinding tussen hulle lineêr. 'n Duidelike "steigerung" word egter opgemerk: Eers is daar geen mens, geen plante en geen water om die aarde te benat nie (4b-5); dan kom die water (6) en die mens (7); dan word die mens se kos en blyplek bespreek (8-17); dan die skepping van dierevriende (19-20) en uiteindelik die vrou as helper (21-25).

Die inhoud van die perikoopseksie - skepping van die diere, as geselskap vir die mens, en die vrou as maat/helper vir die mens - onderskei dit duidelik van die voorafgaande gedeelte waarin die mens se blyplek en opdrag gegee word.

Die mens se ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop

		E
<u>וַתִּזְכַּר הַנָּחַשׁ</u> 45	45	3[1] Maar die slang was listiger as al die diere van die veld
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים 45.1	45.1	wat die Here God gemaak het.
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה 46	46	En hy sê vir die vrou:
אִף כִּי 46.1	46.1	Is dit ook so dat
אָמַר אֱלֹהִים 46.1.1	46.1.1	God gesê het:
לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן: 46.1.1.1	46.1.1.1	Julle mag nie eet van al die bome van die tuin nie?
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־הַנָּחַשׁ 47	47	[2] En die vrou antwoord die slang:
מִפְּרֵי עֵץ הַגֶּן בָּאֵכֶל: 47.1	47.1	Van die vrugte van die bome in die tuin mag ons eet,
וּמִפְּרֵי הָעֵץ 47.2	47.2	[3] maar van die vrugte van die boom
אֲשֶׁר פָּתוּחַ הַגֶּן 47.2.1	47.2.1	wat in die middel van die tuin is,
אָמַר אֱלֹהִים 47.3	47.3	het God gesê:
לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ 47.3.1	47.3.1	Julle mag nie daarvan eet nie
וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ 47.3.2	47.3.2	of daaraan raak nie,
פֶּנִּי־תִמָּחוּ: 47.3.3	47.3.3	anders sal julle doodgaan.
וַיֹּאמֶר הַנָּחַשׁ אֶל־הָאִשָּׁה 48	48	[4] Toe sê die slang vir die vrou:
לֹא־מוֹת תָּמוּתוּ: 48.1	48.1	Julle sal beslis nie doodgaan nie;
כִּי יָדַע אֱלֹהִים 48.2	48.2	[5] maar God weet dat
כִּי בְיֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ 48.2.1	48.2.1	as julle daarvan eet,
וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם 48.2.2	48.2.2	julle oë sal oopgaan,
וְהָיִיתֶם כַּאֱלֹהִים 48.2.3	48.2.3	sodat julle soos God sal wees
יָדְעֵי טוֹב וָרָע: 48.2.4	48.2.4	deur goed en kwaad te ken.
וַתִּרְאֵהָ הָאִשָּׁה 49	49	[6] Toe sien die vrou
כִּי טוֹב הָעֵץ 49.1	49.1	dat die boom goed was
לִמְאֹכֵל 49.1.1	49.1.1	om van te eet
וְכִי טָאָה־הָיָא לְעֵינָיִם 49.2	49.2	en dat hy 'n lus was vir die oog,
וְנִחְמַד הָעֵץ 49.3	49.3	'n boom wat 'n mens kan begeer
לְהַשְׁכִּיל 49.3.1	49.3.1	om verstand te kry;
וַתִּקַּח מִפְּרִיֹו 50	50	en sy vat van sy vrugte
וַתֹּאכֵל 51	51	en eet
וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ 52	52	en gee ook aan haar man by haar,
וַיֹּאכְלוּ: 53	53	en hy het geëet.
וַתִּפְקְדוּהָ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם 54	54	[7] Toe gaan altwee se oë oop
וַיִּדְעוּ 55	55	en hulle kom agter
כִּי עֵרְוָם הֵם 55.1	55.1	dat hulle kaal is;
וַיִּתְפָּרוּ עֲלֵהָ תְּאֵנָה 56	56	en hulle het vyeblare aanmekaargewerk
וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגָרֹת: 57	57	en vir hulle rokke gemaak.
		F
<u>וַיִּשְׁמַע אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים</u> 58	58	[8] En hulle het die geluid van die Here God gehoor
מִתְהַלֵּךְ בְּגֶן לְרִיחַ הַיּוֹם 58.1	58.1	terwyl Hy wandel in die tuin in die aandwind
וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה 59	59	en die mens en sy vrou het gaan wegkruip
אֱלֹהִים בְּחוּץ עֵץ הַגֶּן:		vir die Here God tussen die bome van die tuin.
וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם 60	60	[9] Toe roep die Here God na die mens
וַיֹּאמֶר לוֹ 61	61	en sê vir hom:
אַיִנְהָ: 61.1	61.1	Waar is jy?
וַיֹּאמֶר 62	62	[10] En hy antwoord:
אֶת־קוֹלְךָ שָׁמָעִי בְּגֶן 62.1	62.1	Ek het u geluid gehoor in die tuin
וְאֵינְיָא 62.2	62.2	en ek was bang,

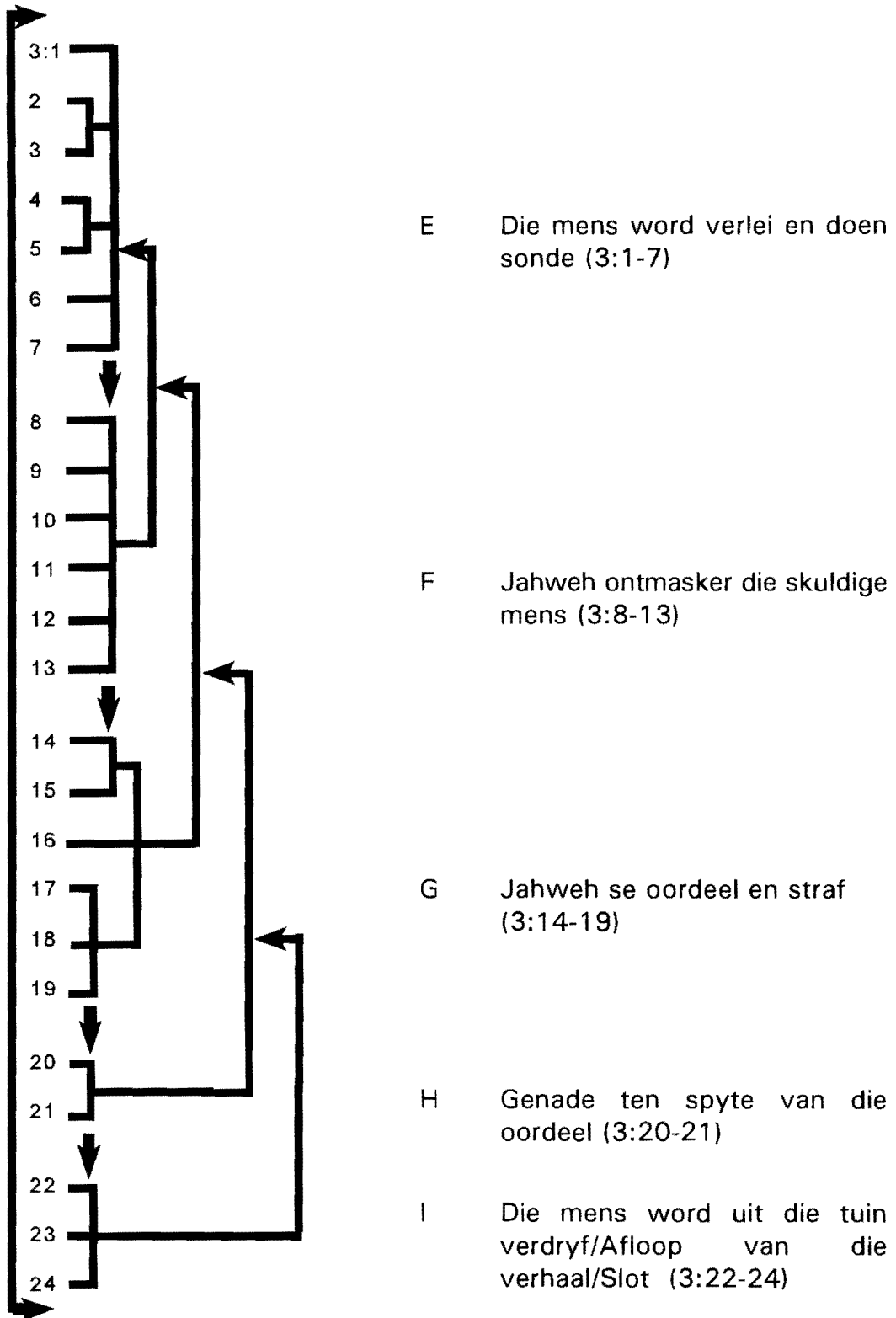

כִּי־עֵרֹם אָנֹכִי	62.2.1	want ek is kaal;
וְאֵתְּכָא:	62.2.2	daarom het ek weggekruip.
וַיֹּאמֶר	63	[11] En Hy sê:
מִי הַגִּיד לְךָ	63.1	Wie het jou gesê
כִּי עֵרֹם אַתָּה	63.1.1	dat jy kaal is?
הֲמֵן הִעֵץ אֵכֶלֶת	63.2	Het jy van die boom geëet
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ	63.2.1	waarvan Ek jou beveel het
לִבְלֹתִי אֶכְלֶ־מִמֶּנּוּ :	63.2.1.1	om nie te eet nie?
וַיֹּאמֶר הָאָדָם	64	[12] En die mens antwoord:
הָאִשָּׁה הִיא נְתַנָּה לִּי מִן הָעֵץ	64.1	Die vrou, sy het vir my van die boom gegee
אֲשֶׁר נְתַתָּה עִמָּדִי	64.1.1	wat U vir my gegee het
וְאָכַל:	64.2	en ek het geëet.
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה	65	[13] Toe sê die Here God aan die vrou:
מַה־זֹּאת עָשִׂית	65.1	Wat het jy nou gedoen?
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה	66	En die vrou antwoord:
הַנָּחַשׁ הִשְׁיֵאֵנִי	66.1	Die slang het my bedrieg
וְאָכַל:	66.2	en ek het geëet.
G		
<u>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחַשׁ</u>	67	[14] Toe sê die Here God aan die slang:
כִּי עָשִׂיתָ זֹאת	67.1.1	Omdat jy dit gedoen het
אֲרוּר אַתָּה מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה	67.1	is jy vervloek onder al die vee en onder al die diere van die veld.
עַל־נִתְּנָה תֵּלֶךְ	67.2	Op jou pens moet jy seil
וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ:	67.3	en stof moet jy eet so lank jy lewe.
וַאֲיִכָּה אֲשִׁית בְּיָדְךָ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין	67.4	[15] En Ek bring vyandskap tussen jou en die vrou en tussen jou nasate en haar nasate.
וְרַעַה וּבִין וְרַעַה		
הִיא וְשׂוֹקֶהָ רֹאשׁ	67.5	Hulle sal jou kop verpletter
וְאַתָּה תִּשְׂוֹפְנֵנּוּ עֵקֶב: ס	67.6	en jy sal hulle hakskene byt.
<u>אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר</u>	68	[16] Vir die vrou het Hy gesê:
הֲרִבָּה אֲרִבָּה עִצְבוֹנְךָ	68.1	Ek maak jou moeite en swangerskap baie moeiliker;
וְהֲרִנָּה		
בְּעֵצֶב תִּלְדֵי בָנִים	68.2	jy sal pynlik kinders kry
וְאֶל־אִישׁוֹךָ תִּשְׁוֹקְתֶנּוּ	68.3	en jou begeerte sal na jou man wees
וְהִיא יִקְשַׁל־בְּךָ: ס	68.4	en hy sal jou baas wees.
<u>וּלְאָדָם אָמַר</u>	69	[17] En vir die mens het Hy gesê:
כִּי־שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ	69.1.1	Omdat jy na jou vrou geluister het
וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ	69.1.2	en van die boom geëet het
אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר	69.1.2.1	waarvan Ek jou beveel het:
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ	69.1.2.1.1	Jy mag nie daarvan eet nie --
אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבְרוֹךְךָ	69.1	vervloek is die grond deur jou,
בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:	69.2	met moeite sal jy daaruit eet so lank jy leef.
וְקוֹרֵן וְדוֹרָר תִּצְמָיִם לָהּ	69.3	[18] en dit sal vir jou dorings en distels laat opkom;
וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה:	69.4	en jy sal die plante van die veld moet eet.
בְּזֶעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם	69.5	[19] In die sweet van jou gesig sal jy kos eet
עַד שׁוּבָה אֶל־הָאֲדָמָה	69.5.1	tot jy terugkom na die grond toe
כִּי מִקֶּנֶה לָקַחְתָּ	69.5.1.1	want jy is daar uitgehaal.
כִּי־עָפָר אַתָּה	69.6	Ja, jy is stof,
וְאֶל־עָפָר תִּשְׁוֹב:	69.7	en jy sal weer stof word.

70	<u>בִּיקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה</u>	H	[20] En die mens het sy vrou Eva genoem
70.1	כִּי הִיא הִיְתָה אִם כָּל־יָדַי:		want sy was die ma van almal wat leef.
71	וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ		[21] En die Here God het vir die mens
	קַחְוֹת עוֹר		en sy vrou klere van vel gemaak
72	וַיְלַבְּשֵׁם: פ		en hulle dit aangetrek.
73	<u>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים</u>	I	[22] Toe sê die Here God:
73.1	הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מֵעֵצֵי		Nou het die mens geword soos een van
	הַיַּעַר טוֹב וְרַע	73.1.1	deur goed en kwaad te onderskei.
	וַעֲתָה פִּי יִשְׁלַח יָדוֹ	73.2	As hy tog nou nie sy hand uitsteek
	וּלְקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים	73.3	en ook van die boom van die lewe vat
	וְאָכַל	73.4	en eet
	וְחַי לְעֹלָם:	73.5	en vir altyd leef nie.
74	וַיִּשְׁלַחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן		[23] Toe stuur die Here God hom weg
	לְעַבֵּד אֶת־הָאֲדָמָה	74.1	uit die tuin van Eden
	אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם:	74.1.1	om die grond te bewerk
	וַיִּגְרַשׁ אֶת־הָאָדָם	75	waaruit hy geneem is.
	וַיִּשְׁכַּן מִקֶּדֶם לְגֹן עֵדֶן אֶת־הַכְּרִיבִים	76	[24] So het Hy die mens weggedryf
			en Gerubs oos van die tuin van Eden laat
			woon,
		76.1	met 'n swaard wat vlam
		76.2	en flikker
		76.2.1	om die pad na die boom van die lewe
			op te pas.

**DIE MENS SE ONGEHOORSAAMHEID EN JAHWEH SE STRAF DAAROP
(GENESIS 3:1-24)**

(Vgl Hamilton 1990:viii; Westermann 1976:17)

2.1.5 3:1-7 Die mens word verlei en doen sonde

Die bekendstelling van die slang, gespesifiseer as een van die diere in 2:4b-25, in 3:1 lei die nuwe perikoop in. 'n Duidelike inhoudelike breuk in die verhaal word dus hier tussen 2:25 & 3:1 waargeneem.

2-3 & 4-5 verbind nouer met mekaar omdat in beide gevalle die woorde van onderskeidelik die vrou en die slang oorloop in die volgende vers. 1, 2-3, 4-5, 6 & 7 verbind lineêr en vertel die verhaal van die verleiding deur die slang (1-5) totdat die vrou oortuig is, van die vrugte eet (vgl 2:9, 16-17) en ook aan haar man gee en hy eet (6). Albei se oë gaan oop en hulle besef hulle naaktheid. Anders as in 2:25 is hulle nou skaam en hulle bedek hulleself met vyeblare (7). Ook ten opsigte van die volgende perikoopseksie blyk die afbakening geregverdig te wees: Eers word die verleiding en sonde aangetoon. In 8-13 ontdek Jahweh die sonde en konfronteer die mens.

2.1.6 3:8-13 Jahweh ontmasker die skuldige mens

Die perikoopseksie begin met "En hulle het die geluid van Jahweh Elohîm gehoor", wat as inleidingsformule dien.

Die inhoud van dié perikoopseksie kan die beste beskryf word as ontdekking/opsporing en verhoor (Westermann 1976:41). Die verse verbind lineêr. Daar is 'n duidelike opbou te bespeur. Na die verleiding en sondedaad, volg die ontdekking en verhoor - met aanklag en verweer. Die verwagting van straf - wat gewoonlik op verhoor volg - word ook geskep.

2.1.7 3:14-19 Jahweh se oordeel en straf

Diè perikoop, wat die skuldigbevinding en inhoud van die vonnis aandui, word deur die inleidingsformule, “En Jahweh Elohîm het gesê...”, ingelei. Elkeen van die partye word skuldig bevind en staan onder die oordeel van Jahweh:

- 1) Die slang (14-15);
- 2) Die vrou (16); en
- 3) Die man (17-18).

Die drie parallelle oordeelsaankondiginge (vgl die bewoording in 14, 16 & 17) verbind lineêr met mekaar. Die oordeel volg op die ontmaskering (8-13). Dit vorm egter ‘n afsonderlike eenheid binne die groter geheel wat gedra word deur drie eenders gestruktureerde oordeelsaankondiginge.

2.1.8 3:20-21 Genade ten spyte van die oordeel

Hoewel verskeie kommentatore 20-24 as ‘n eenheid sien (vgl bv Westermann 1976:44) en daar ‘n sterk verband tussen die twee perikoopseksies is, is ek, op grond van die inhoudelike, en gerugsteun deur die inleidingsformule “en Jahweh Elohîm het gesê...” in 22, tog van mening dat die genadebetoning van Jahweh aan die mens en sy vrou in 20-21 (vgl Hamilton 1990:204-207) ‘n afsonderlike eenheid vorm; ‘n perikoop waarin Jahweh toon dat daar genade by die straf is en dat Hy nie sy bemoeienis met die mens opsê nie. Hierdie twee verse word ingelei met “en die mens hetgenoem” in teenstelling met die voorafgaande en die opvolgende perikope waar Jahweh aan die woord is. In hierdie perikoop word die spanning in die verhaal verlig en vind ‘n groot stuk ontknoping plaas. Die ontknoping word egter in die volgende perikoopseksie voortgesit en afgehandel. Die twee verse is gelykwaardig en verbind lineêr met mekaar.

2.1.9 3:22-24 Die mens word uit die tuin verdryf

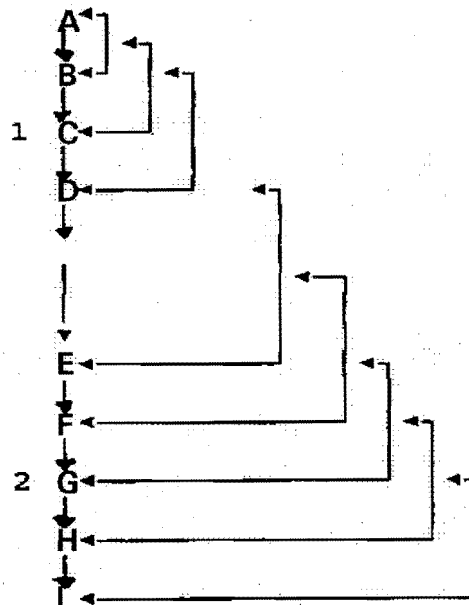
Hoewel Jahweh genade betoon, is Hy 'n regverdige God wat die sonde straf en sy woord - ook sy woord van oordeel en straf - hou. In 3:22-24 word die mens uitgedryf uit die tuin as straf op die sonde. Dié perikoopseksie, wat ingelei word deur "en Jahweh Elohîm het gesê...", bestaan uit drie lineêr verbindende verse wat op mekaar volg asook op die voorafgaande voortbou. Dié gedeelte sluit die verhaal van die "sondeval" van die mens af. Die hele tuinverhaal loop hier ten einde. In 4:1 vervolg die verhaal van Jahweh en die mens, maar nou buite die tuin van perfekte harmonie.

Dit wil dus uit die staanspoor voorkom of die tweede "skeppingsverhaal" 'n duidelike aaneenlopende eenheid vorm. Die skepping van die aarde, die mens (man), plante, diere en die vrou word in verhaalvorm deur die verteller aangebied. Sowel die opbouende spanningslyn, as die deurlopendheid van die karakters (met die uitsondering van die slang wat eers in 3:1 voorgestel en uitgesonder word as een - maar die listigste/slimste - van die diere) tyd, ruimte en milieu dui egter daarop dat dié verhaal (2:4b-3:24) 'n eenheid vorm (vgl ook Skinner 1980:51); 'n eenheid waarin eers van die skepping en die woonplek van die mens vertel word en dan, van die ongehoorsaamheid van die mens binne sy woonplek en die gevolge daarvan.

Hoewel die standpunte oor die struktuur van dié teksgedeelte uiteenloop (vgl bv Westermann 1986:30-47; Skinner 1980:51-90; Hamilton 1990:150-212; Van Selms 1984:46-79; Von Rad 1987:73-102; De Fraine 1963:44-61), is dit tog opmerklik dat die uitstaande kenmerk van die struktuur van Genes 2:4b-3:24 die aaneenskakeling van die onderskeie perikoopseksies (vgl die gesamentlike struktuur van Gen 2-3 hieronder). Die twee verhale

vorm een verhaaleenheid wat breedvoerig in die volgende hoofstuk(e) uitgelig word. Die hele perikoopseksie verbind lineêr: Gelykwaardige en selfstandige eenhede verbind met mekaar sonder dat die een aan die ander ondergeskik gestel word. Die struktuur - wat die verhaallyn perfek dra - is een van opbou-en-teruggryp met geen ingewikkelde onderverdelings nie. Die inhoudelike ineenskakeling word ondersteun deur die feitlik deurlopende gebruik van *waw-konsekutiewe* en *waw-kopulatiewe*.

Die eenheid van die twee verhale binne die tuin van Eden word aangevoel (vgl bv Van Wolde 1989:72-74; vgl ook Hoofstuk 3) en die gesamentlike struktuur sien soos volg daaruit:

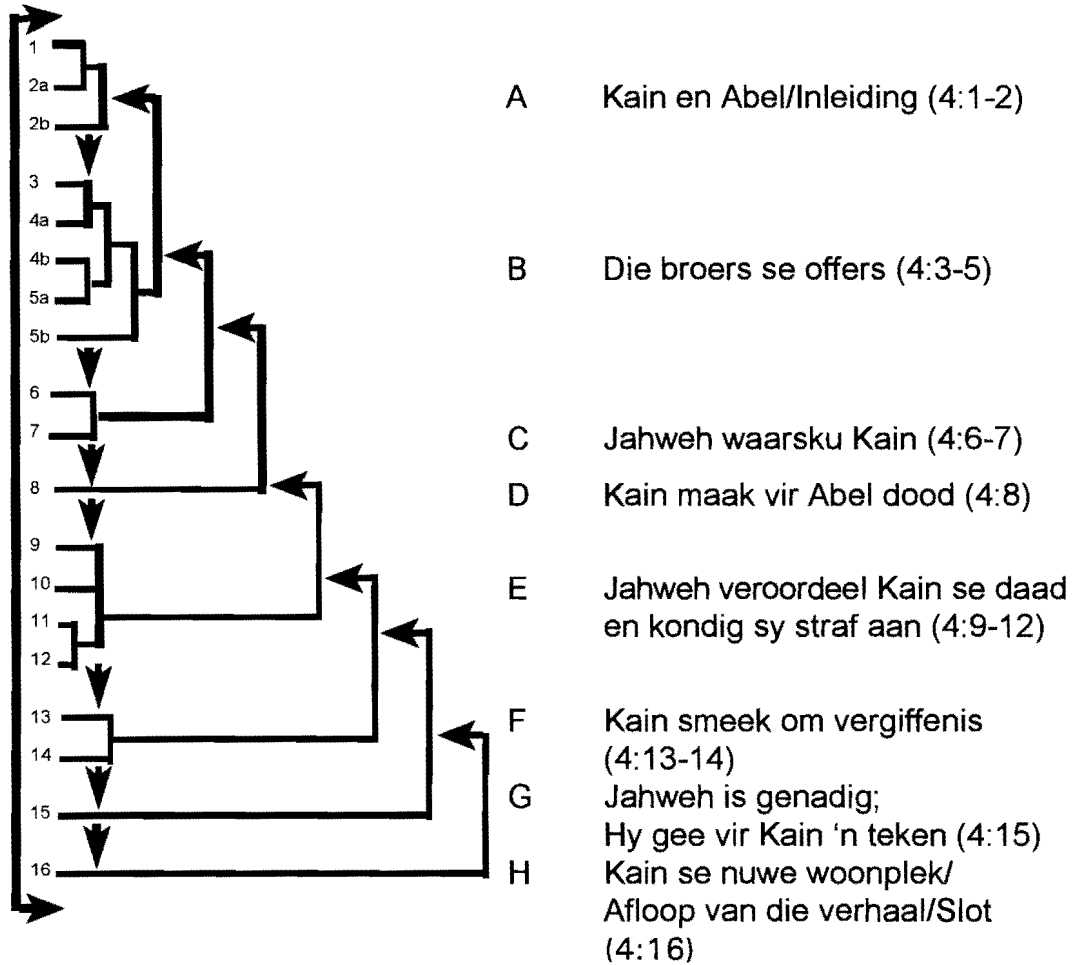
2.2 4:1-16 Die verhaal van Kain en Abel

		A
<u>וַהֲרָאָם יָדַע אֶת־חַוָּה אִשְׁתּוֹ</u>	1	4[1] En die mens het met sy vrou, Eva omgang gehad
וַחַוָּה	2	en sy het swanger geword
וַיִּלְדַּ אֶת־קַיִן	3	en vir Kain gekry.
וַיִּאמֶר	4	En sy het gesê:
קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה:	4.1	Ek het 'n man gemaak saam met die Here.
וַיִּסְקֶף לִלְדַת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל	5	[2] Sy het ook sy broer Abel gebaar.
וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן	6	En Abel was 'n kleinveeboer
וַקַּיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה:	7	en Kain 'n landbouer.
		B
וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים	8.1	[3] En na 'n ruk
וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה:	8	het Kain 'n offer van die vrugte vir die Here gebring.
וְהָבֶל הֵבִיא גַם יְהוָה מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֶלְבֶּתוֹ	9	[4] En Abel het ook van sy eerste diere gebring, en van hulle vet.
וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הָבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ:	10	En die Here het Abel en sy offer aanvaar,
וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה	11	maar Kain en sy offer het Hy nie aanvaar nie.
וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד	12	Toe word Kain baie kwaad
וַיִּפְּלוּ פָּנָיו:	13	en sy gesig het bedruk geword.
		C
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן	14	[6] En die Here sê vir Kain:
לָמָּה חָרָה לָךְ	14.1	Waarom is jy kwaad?
וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנָיִךְ:	14.2	Waarom is jy so bedruk?
הֲלוֹא שָׂאתָ	14.3	[7] Sal Ek jou nie aanvaar
אִם יָרִיתִיב	14.3.1	as jy goed doen nie?
וְאִם לֹא יָרִיתִיב	14.4.1	Maar as jy nie goed doen nie,
לָפֶתַח חַטָּאת רֹבֵץ	14.4	die sonde lê voor die deur
וְאַלֶּיךָ תִּשְׁדָּקוּתוֹ	14.5	en sy begeerte is na jou;
וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ:	14.6	maar jy moet daaroor heers.
		D
וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הָבֶל אָחִיו	15	[8] En Kain het met Abel sy broer gepraat;
וַיְהִי בְהִיטְתָם בַּשָּׂדֶה	16.1	en toe hulle in die veld was,
וַיִּקָּם קַיִן אֶל־הָבֶל אָחִיו	16	het Kain teen sy broer Abel opgestaan
וַיַּהַרְגֵהוּ:	17	en hom doodgemaak.
		E
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן	18	[9] Toe sê die Here vir Kain:
אֵי הֶבֶל אָחִיךָ	18.1	Waar is jou broer Abel?
וַיֹּאמֶר	19	En hy antwoord:
לֹא יָדַעְתִּי	19.1	Ek weet nie.
הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי:	19.2	Is ek my broer se oppasser?
וַיֹּאמֶר	20	[10] En Hy het gesê:
מַה עָשִׂיתָ	20.1	Wat het jy gedoen?
קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה:	20.2	Die stem van jou broer se bloed roep na My van die grond af.
וַעַתָּה אָרַרְתָּ אֶתָּה מִן־הָאֲדָמָה	20.3	[11] Nou is jy vervloek van die grond af,
אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־פִּיהָ	20.3.1	wat sy mond oopgemaak het
לִקְחוֹת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ:	20.3.1.1	om die bloed van jou broer van jou af te ontvang.
כִּי תִעְבֵּד אֶת־הָאֲדָמָה	20.4.1	[12] Wanneer jy die grond bewerk

לֹא-תֹסֵף תִּתְּכֹחֶה לִּי	20.4	sal dit nie meer vir jou iets oplewer nie;
עַל נֹד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ:	20.5	jy sal 'n swerwer en vlugteling wees op aarde.
F		
<u>וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל-יְהוָה</u>	21	[13] Toe sê Kain vir die Here:
גְּדוֹל עֲוֹנִי	21.1	My skuld is te groot
מִשָּׂא:	21.1.1	om te dra.
הֲוֵי גֹרֶשֶׁת אֹתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה	21.2	[14] Kyk, U dryf my weg van die grond af
וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר	21.3	en ek moet vir U wegkruip
וְהָיִיתִי עַל נֹד בְּאֶרֶץ	21.4	en ek word 'n swerwer en vlugteling.
וְהָיָה יְהוָה לִי	21.5	En hulle sal my doodmaak,
כָּל-מִצְאָי:	21.5.1	almal wat my kry.
G		
<u>וַיֹּאמֶר לֹד יְהוָה</u>	22	[15] En die Here sê vir hom:
כֹּחַ כָּל-הֲרֹג קַיִן בְּעֵינָיו יִגַּע	22.1	Daarom elkeen wat vir Kain leed aandoen sal sewevoudig moet teruggee.
וַיִּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת	23	En die Here het vir Kain 'n teken gegee
לְבִלְתִּי הַבּוֹת-אֹתוֹ	23.1	sodat hulle hom nie doodmaak
כָּל-מִצְאָיו:	23.1.1	as hulle hom kry nie.
H		
<u>וַיֵּצֵא קַיִן מִלְּפָנֵי יְהוָה</u>	24	[16] Toe het Kain van die Here af weg-gegaan,
וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נֹד קְדֵמַת-עֵדֵן:	25	en in die land Nod gaan woon, oos van Eden.

DIE VERHAAL VAN KAIN EN ABEL (GENESIS 4:1-16)

2.2.1 4:1-2 Kain en Abel

Daar is wat inhoud, karakters, ruimte en tyd betref, 'n duidelike breuk tussen 3:24 & 4:1. Hoewel Adam en Eva nog in die vertelling figureer, ontbreek Jahweh (wat baie sterk gefigureer het in Gen 3) in hierdie twee verse as gespreksgenoot. Twee nuwe karakters naamlik, Kain en Abel, die seuns van Adam en Eva, verskyn op die toneel. Die ruimte is nou buite die tuin van Eden, maar met geen verdere verwysing na die tuin nie. Daar het ook ooglopend tyd verloop tussen die twee verhale. Genesis 4:1-2 lei 'n nuwe

verhaal in. Die verhaal gryp dus, veral deur die verwysing na die karakters van die mens en sy vrou, terug na die vorige verhaal en vorm in die proses 'n nexus. Tog toon die verhaal ook 'n breuk met die vorige verhaal wat deur die resultate van dié navorsing duidelik uitgewys sal word. Verse 1 & 2 is die begin van 'n nuwe verhaal. Westermann noem dié periklooptekste waarskynlik tereg "die inleiding van die genealogie wat in verse 17-26 voortgesit word en deur die verhaal van verse 3-16 onderbreek word" (Westermann 1976:388). Verse 1 & 2 vorm egter wel ook deel van die nuwe verhaal. Dié nuwe verhaal wek antisipasie met die vertelling oor die twee seuns in verse 1 & 2a. Waarom word die twee seuns hier pertinent genoem, anders as om daarmee aan te dui dat dit belangrike inligting deurgee vir die verdere ontwikkeling in die res van die verhaal? (Meer hieroor in Hoofstuk 3 rondom die narratologiese analise). Verse 1 & 2a verbind lineêr met mekaar en word uitgebou deur die verdere beskrywing van die twee seuns se uiteenlopende boerderye in 2b (wat die genoemde antisipasie in 1 & 2a verder dra), wat weer teruggryp na 1 & 2a.

Hierdie inhoudelike breuk met die voorafgaande teksgedeelte word grammatikaal gesteun deur die inleidingsformule, "Die mens het met sy vrou, Eva gemeenskap gehad...." in 4:1 en die strukturele afgerondheid van 2:4b-3:24 (vgl 2.1 hierbo).

Uit hierdie inleiding vloei die res van die verhaal voort. Laasgenoemde kan in twee dele verdeel word, naamlik verse 3-8 & 9-16. In die eerste deel vind jy die offers as aanloop tot die krisisdad (3-5), Jahweh se waarskuwing aan Kain (6-7) en uiteindelik Kain se ongehoorsaamheid wat uitloop in die moord op sy broer (8) (vgl Westermann 1976:391).

Die tweede deel word deur Westermann as volg ingedeel: Die verhoor (9-10), die strafaankondiging (11-12), Kain se smeekroep tot Jahweh (13-14), Jahweh se antwoord (15) en die slot van die verhaal (16)

(Westermann 1976:391). Ek kan my, op grond van die meegaande struktuuranalise, grotendeels met dié indeling vereenselwig. Ek oordeel egter dat verse 9-12 'n eenheid vorm in wat Westermann die hofgedeelte noem (Westermann 1976:391). Alles wat binne hierdie kleiner hofverhaal gebeur, hanteer ek dus as 'n eenheid onder die opskrif: "Jahweh veroordeel Kain se daad en kondig sy straf aan."

Ook in hierdie verhaal in Genesis 4:1-16 is die struktuur van inhoudsmomente, wat hier genoem en later uitgebrei word, een van opbou-en-teruggryp (vgl wat in dié verband hierbo by Gen 2-3 gesê is).

Die breuk met die hieropvolgende genealogie in 4:17-24 is ewe-eens duidelik uit die inhoudelike sigbaar: Hoewel daar in 4:17 na Kain verwys word, het daar duidelik 'n tydsverloop plaasgevind en is daar ook 'n kontinuïteitsbreuk. In 4:17 word vir die eerste keer van Kain se vrou melding gemaak. Die grammatikale opbou van die twee tekste, naamlik die afgerondheid van die struktuur in 4:1-16 (vgl struktuur bo), die inleidingsformule, "Kain het met sy vrou gemeenskap gehad..." in 4:17 (vgl ook 4:1) en die feit dat 4:17-26 'n opsommende teks (geslagsregister) is wat duidelik van dié verhaal onderskei kan word, ondersteun die inhoudelike breuk en die spesifieke teksafbakening.

2.2.2 4:3-5 Die broers se offers

Die "en na 'n ruk/na verloop van tyd" dien as inleidingsformule vir die nuwe perikoop. Verse 3 & 4a verbind nouer met mekaar en vertel verder van die twee broers; naamlik van hulle offers uit hulle boerderyopbrenge. Verse 4b & 5a verbind weer nouer met mekaar. Hier word vertel hoe Jahweh die een broer se offer aanvaar en die ander een s'n nie. Verse 4b & 5a gryp terug na en verbind lineêr met 3 & 4a omdat laasgenoemde bloot die voortsetting en gevolg is van die verhaal wat in 3-4a vertel word. 5b gryp terug na die hele voorafgaande gedeelte (3-5a) en gee

Kain se reaksie op die hele verloop van gebeure weer. Die antisipasie in die verhaal word in hierdie 3 verse baie versterk. Die uiteenloopenheid van die broers word geaksentueer. Jahweh se skynbaar onverstaanbare optrede dra verder by om die antisipasie te verhoog.

2.2.3 4:6-7 Jahweh waarsku Kain

Verse 6 & 7, wat ingelei word met “en Jahweh het vir Kain gesê...” (6), verbind lineêr en vertel van Jahweh wat vir Kain waarsku. Jahweh sien hoe die voorafgaande gebeure hom ontstel en waarsku hom teen verkeerde optrede; juis hierdie waarskuwing verhoog die groeiende antisipasie en wek spanning by die leser.

2.2.4 4:8 Kain maak vir Abel dood

Vers 8, as die gedeelte wat handel oor Kain se woededaad in reaksie op al die voorafgaande, vorm ‘n afsonderlike eenheid binne die struktuur van die hele verhaal. Dit word bevestig deur die inleidingsformule, “En Kain het met sy broer, Abel gepraat...” (8). Die gedeelte gryp egter ook vooruit en dien as nexus tussen die twee dele van hierdie hele verhaal.

2.2.5 4:9-12 Jahweh veroordeel Kain se daad en kondig sy straf aan

In verse 9 & 10 kom die aanklag en skuldigbevinding. Dit word ingelei deur “toe sê Jahweh vir Kain” (vgl die parallelle bewoording in 4:6). Verse 11 & 12, die strafaankondiging, verbind nouer met mekaar, maar ook weer as ‘n eenheid lineêr met 9 & 10. Die vier verse vorm die logiese verloop van die hofprosedure. Die spanningslyn groei steeds: Wat gaan gebeur?

2.2.6 4:13-14 Kain smEEK om vergiffenis

In hierdie perikoopseksie, ingelei deur “toe sê Kain vir Jahweh...”, word vertel van Kain se appèl, wat volg op die voorafgaande hofprosedure. Die twee verse vorm ’n eenheid en verbind lineêr met mekaar. Steeds verhoog die spanning. Wat gaan Jahweh se reaksie hierop wees?

2.2.7 4:15 Jahweh is genadig: Hy gee vir Kain ’n teken

Die vers is selfstandig in struktuur en inhoud en gee Jahweh se reaksie op Kain se smeking weer. Dit word deur die inleidingsformule, “en Jahweh het vir hom gesê...”, bevestig. Die vers as perikoop gryp dus, soos al die voorafgaande perikoopseksies, ook terug, terwyl dit terselfdertyd ook vooruitgryp in die verloop van die hele verhaal. Vers 15 bring verligting in die spanningslyn. Die finale ontknoping en die eindruspunt in die verhaal, vind ons egter eers in vers 16.

2.2.8 4:16 Kain se nuwe woonplek

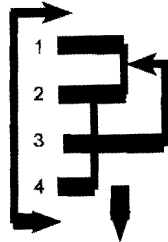
Dié perikoopseksie, ingelei deur die beskrywing van Kain se weggaan van Jahweh af, sluit die verhaal af. Daar is ook, soos reeds aangedui, ’n duidelike inhoudelike en strukturele breuk tussen die verhaal van Kain en Abel, wat hier ten einde loop, en die genealogie wat ons in vers 17 en verder aantref. Die verhaal vorm dus wat beide inhoud en literatuursoort betref, ’n duidelik afgebakende eenheid.

2.3 6:1-4 Die verhaal van die reuse

		A
וְהָיָה כִּי־הִחַל הָאָדָם לָרֵב עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה	1.1	6[1] Toe die mense baie begin word op die oppervlak van die grond,
וּבָנוּת יָלְדוּ לָהֶם:	1.2	en hulle ook dogters gekry het,
וַיֵּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בָּנוֹת הָאָדָם	1	[2] het die hemelwesens die dogters gesien;
כִּי טֹבֹת הָיָה	1.3	dat hulle mooi is.
וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל	2	Toe vat hulle vir hulle vrouens uit almal
אֲשֶׁר בָּחָרוּ:	2.1	van wie hulle gehou het.
		B
וַיֹּאמֶר ה'הִנֵּה	3	[3] Toe sê die Here:
לֹא־יָדוּן רִדְחִי בָאָדָם לְעֹלָם	3.1	My Gees sal nie ewig in 'n mens wees nie,
כִּשְׁנַיִם הָיָה בְּשָׂרָה	3.1.1	aangesien hy ook sterflik is;
וְהָיָה יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה:	3.2	maar sy leeftyd sal 120 jaar wees.
		C
הַנְּפִלִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם	4	[4] Die reuse was destyds op die aarde,
וְגַם אֲחֻרֵי־כֵן	4.1	ook daarna,
אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶל־בָּנוֹת הָאָדָם	4.1.1	toe die hemelwesens met die meisies omgang gehad het
וַיִּלְדוּ לָהֶם	4.1.2	en hulle kinders gekry het.
הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים	5	Dis die helde
אֲשֶׁר מֵעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁמַיִם: פ	5.1	wat so lank geleef het, die beroemdes

DIE VERHAAL VAN DIE REUSE (GENESIS 6:1-4)

- A Die mense (dogters) se optrede/Inleiding (6:1-2)
- B Jahweh se reaksie (6:3)
- C Die (verdere) resultate van die mense se optrede/Afloop van die verhaal/Slot (6:4)

2.3.1 6:1-4 Die mens se optrede/sonde en Jahweh se reaksie

Hoewel daar navorsers is wat hierdie vier verse as deel van die vloedverhaal beskou (vgl Whybray 1995:45-47), word 6:1-4 wyd as 'n afsonderlike eenheid beskou (vgl Westermann 1976:491-517; Von Rad 1987:113-116; Van Selms 1984:101-104). Dit is ook die standpunt wat in hierdie navorsing gehandhaaf word.

Daar is beslis 'n skeiding tussen 5:32 & 6:1. Genesis 5 is 'n selfbenoemde geslagsregister/genealogie (hieroor is daar min verskil in standpunt), terwyl al die elemente wat 6:1-4 bou, die perikoopseksie as 'n verhaal uitwys (vgl Hoofstuk 3). Vergelyk ook die inleidingsformule "toe...." in 6:1.

Daar is egter ook 'n skeiding, veral wat verhaallyn en karakters betref, tussen die verhaal in 6:1-4 en die vloedverhaal wat by 6:5 begin en deurloop tot by 9:19 (vgl Hoofstuk 3; vgl ook Oberforcher 1981:94v wat 6:5-7 as die proloogteks van die vloedverhaal beskou). Hoewel die eerste vier verse van Genesis 6 as perikoopseksie inhoudelik bydra tot die skets van die agtergrond (tyd, ruimte en gebeure) vir

die hele vloedverhaal/reeks vloedverhale en ook in inhoud 'n belangrike rol speel in die opbou van die totale Oergeskiedenis (Gen 1-11), vorm dit tog 'n afsonderlike eenheid en verhaal.

Verse 1 & 2 (A) verbind nouer met mekaar en gee die optrede van "die mense" weer, en loop uit in vers 4 (C) wat die uitvloeiende daarvan is. Die spanningslyn word gevestig en gedra deur die ongehoorsaamheid van die mens en die inbedding van Jahweh se reaksie op die mense se optrede in 6:3 (B). Die verhaaltjie loop af en ontknoop deurdat verwys word na die "sterk manne *van die ou tyd*". Dit is dus verby en iets van die verlede. Dit het gebeur en Jahweh het daarop gereageer en dit beëindig. Die saak is daarmee afgehandel. Die afgehandelde verhaal en die feit dat spesifieke karakters (hemelwesens en reuse) nie gekontinueer word nie, bevestig dus die afbakening van die teks (vgl Hoofstuk 3).

Vrae wat opkom, en wat beantwoord sal moet word, is: Waarom dié kort verhaaltjie? Waarom ook nog die effense ander opboupatroon? Wat is die doel van die outeur hiermee? Is dit nie juis die vreemde opboupatroon en lengte wat maak dat die verhaaltjie uitstaan nie? Is dit nie dalk 'n doelbewuste poging van die outeur om die mens se (tweede) poging om die grens na Jahweh toe oor te steek, asook die futiliteit daarvan en Jahweh se reaksie daarop, te aksentueer nie? Meer hieroor in Hoofstuk 3.

2.4 6:5-9:19 Die verhaal van die groot vloed

	A
וַיֵּרָא יְהוָה 1	[5] En die Here het gesien
עַל־אֵפֶס מַלְאָה חַעַר הַבַּיִת 1.1	dat die boosheid van die mens op aarde groot was,
וְכָל־יִצְרָר מִחֻשְׁבֹּת לִבּוֹ רָק רַע כָּל־הַיּוֹם: 1.2	en alles wat hy uitdink, altyd sleg is.
וַיִּזְעַק יְהוָה 2	[6] Toe het die Here jammer gekry
כִּי־עָשָׂה אֶת־הָאָדָם בְּאָרֶץ 2.1	dat hy die mens op aarde gemaak het.
וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לִבּוֹ: 3	Hy was baie hartseer.
וַיֹּאמֶר יְהוָה 4	[7] Toe sê die Here:
אֶמְחָה אֶת־הָאָדָם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה 4.1	Ek gaan die mens van die aarde af uitroei,
אֲשֶׁר־בָּרָאתִי 4.1.1	die mens wat Ek gemaak het,
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם 4.1.2	die mens, die diere, die insekte en die voëls van die hemel.
כִּי נִחַמְתִּי 4.2	Ja, Ek is spyt
כִּי עָשִׂיתִם: 4.2.1	dat Ek hulle gemaak het.
	B
וַנּוֹחַ מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: 5	[8] Maar Noag het genade gevind by die Here.
אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ 6	[9] Hier volg Noag se geskiedenis.
נֹחַ אִישׁ צַדִּיק 7	Noag was 'n regverdige man.
תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו 8	Hy was meer vroom as sy tydgenote.
אֶת־הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ־בָּם: 9	Hy het met God gewandel.
וַיֹּלֵד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים אֶת־שֵׁם 10	[10] Noag het drie seuns gehad:
אֶת־שֵׁם שֵׁם וְאֶת־יָפֶת: 10.1	Sem, Gam en Jafet.
	C
וַתִּשְׁחַח הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים 11	[11] Maar die aarde was verdorwe voor God,
וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חַמָּס: 12	en die aarde was vol geweld.
וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאָרֶץ 13	[12] Toe kyk God na die aarde
וַהֲגִה נַפְשָׁתָהּ 14	en dit was totaal verdorwe,
כִּי־הִשְׁחִית כָּל־בֶּשֶׂר אֶת־דַּרְכּוֹ עַל־הָאָרֶץ: 14.1	want al wat lewe het sleg begin optree.
	D
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ 15	[13] Toe sê God vir Noag:
קֹץ כָּל־בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי 15.1	Die einde van alle lewe het gekom voor My
כִּי־מָלְאָה הָאָרֶץ חַמָּס מִפְּנֵיהֶם 15.1.1	want die aarde is deur hulle met geweld volgemaak.
וַהֲגִי מִשְׁחִיתֶם אֶת־הָאָרֶץ: 15.2	Kyk, Ek gaan hulle saam met die aarde uitwis.
עֲשֵׂה לְךָ תֵּבָה עֲצֵי־גֹפֶר 15.3	[14] Maak vir jou 'n ark van Gopherhout.
בָּנִים תַּעֲשֶׂה אֶת־הַתֵּבָה 15.4	Maak die ark met kamers
וְכִפַּרְתָּ אֹתָהּ מִבִּיַת וּמִחוּץ בַּכֹּפֶר: 15.5	en smeer dit binne en buite met pik.
זֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אֹתָהּ שְׁלֹשׁ 15.6	[15] En dit is hoe jy dit moet maak:
מֵאוֹת אַמָּה אַרְבֵּי הַתֵּבָה 15.6.1	300 el lank,
חֲמִשִּׁים אַמָּה רְחֹבָהּ 15.6.2	50 el breed,
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתָהּ: 15.6.3	en 30 el hoog.
צִהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּבָה 15.7	[16] Maak 'n dak vir die ark,
וְאֶל־אַמָּה תִּכְלְּמָה מִלְּמַעְלָה 15.8	en maak sy nok 'n el bokant die ark
וַיִּסַּח הַתֵּבָה בְּצִדָּהּ שְׁלֹשִׁים 15.9	en sit 'n deur aan die kant van die ark in.
תְּחָמִים שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים תַּעֲשֶׂה: 15.10	Jy moet 'n onderste, tweede en derde verdieping maak.
וַאֲנִי הֲגִי מִבֵּיא אֶת־הַפְּבַיִל מִיָּם עַל־הָאָרֶץ 15.11	[17] Ek gaan 'n watervloed oor die aarde bring

לשחת כל־בשר	15.11.1	om alles uit te wis
אשר־בו רוח חיים מתחת השמים	15.11.1.1	1.wat lewend is onder die hemel.
כל יגע:	15.12	Alles sal uitsterf
אשר־בארץ	15.12.1	wat op aarde is.
והקמתי את־בריתי אתך	15.13	[18] Maar Ek rig met jou 'n verbond op;
ובאת אל־התבה אתה ובניך	15.14	14.jy en jou kinders moet in die ark ingaan
ואשתך ובני־בניך אתך:	15.15	15.en jou vrou en jou skoondogters.
ומכל־החי מכל־בשר שנים	15.16.1	[19] En van alles wat lewe, van elke spesie
מכל תביא אל־התבה	15.16	16.moet jy twee in die ark laat ingaan
להחיות אתך וקר ובקבה יחי:	15.16.2	16.2.om dit saam met jou te laat lewe: 'n mannetjie en wyfie.
מהעוף למינה ומן־הבהמה	15.17	[20] Van die voëls en die diere
למינה מכל־רמש האדמה		en die insekte volgens spesie
למינה שנים מכל־באו אליך		17.moet daar telkens 'n paar na jou kom
להחיות:	15.17.1	17.1.om in die lewe te bly.
ואתה קח־לך מכל־מאכל	15.18	[21] En vat vir jou van al die soorte kos
אשר־אכל	15.18.1	18.1.wat geëet word
ואספת אליך	15.19	19.en hou dit by jou
והנה לה ולקם לאכלה:	15.19.1	19.1.dat dit vir jou en hulle kos kan wees.
		E
ויעש בן	16	[22] En Noag het dit gedoen,
ככל אשר צוה אתו אלהים	17.1	17.1.volgens alles wat God hom beveel het
כן עשה: ס	17	17.so het hy gedoen.
		F
ויאמר הנה לבן	18	7[1] En die Here het vir Noag gesê:
בא־אתה וכל־ביתך אל־התבה	18.1	18.1.Kom jy en jou hele gesin na die ark toe,
כי־אתה ראיתי	18.1.1	18.1.1.want Ek het gesien dat
צדיק לפני כדור־הזה:	18.1.1.1	18.1.1.1.jy regverdig is voor My in hierdie geslag.
מכל־הבהמה הטהורה וטהור־לך	18.2	[2] Van al die rein vee moet jy neem
שבעה שבעה איש ואשתו		sewe pare, mannetjie en wyfie;
ומן־הבהמה אשר לא טהרה הוא	18.3	18.3.en van al die diere wat nie rein is nie
שנים איש ואשתו:		18.3.twee, mannetjie en wyfie;
גם מעוף השמים שבעה שבעה וקר ובקבה	18.4	[3] ook van die voëls van die hemel telkens
לחיות ורע על־פני כל־הארץ:	18.4.1	18.4.1.om die geslag te laat lewe op die hele aarde
כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר	18.4.1.1	18.4.1.1.[4] want oor sewe dae sal Ek laat reën
על־הארץ ארבעים יום וארבעים לילה		18.4.1.1.op die aarde, veertig dae en veertig nagte
ומחיתי את־כל־הקדם	18.4.1.2	18.4.1.2.en Ek sal alle lewende wesens uitwis
מעל פני האדמה		18.4.1.2.van die grond af .
אשר עשיתי	18.4.1.2.1	18.4.1.2.1.wat ek gemaak het
		G
ויעש בן ככל	19	[5] En Noag het alles gedoen
אשר־צוהו הנה:	19.1	19.1.soos wat die Here hom beveel het.
ובן בן־ישל מאות שנה	20	[6] En Noag was 600 jaar
והמבול הזה על־הארץ:	20.1	20.1.toe die watervloed op die aarde was.
ויבא בן ובניו ואשתו ובני־בניו	21	[7] En Noag en sy kinders en sy vrou en sy skoondogters
אתו אל־התבה מפני מי המבול:		21.het in die ark ingegaan as gevolg van die water van die vloed
מן־הבהמה הטהורה ומן־הבהמה	22.1	[8] Van die rein vee en van die diere
אשר אינה טהרה	22.1.1	22.1.1.wat nie rein is nie

22.2	ומן העוף	en van die voëls
22.3	וכל אשר רמש על האדמה:	en van al die insekte
22	שנים שנים באו אל-נח	[9] het twee-twee na Noag gegaan
	אל-התבה וקר וגמה	in die ark, mannetjie en wyfie,
22.4	כאשר צוה אלהים את-נח:	soos wat God vir Noag beveel het.
H		
23.1	ויהי לשבעת הימים	[10] En na die sewe dae
23	ומי המבול היו על הארץ:	was die water van die vloed op die aarde.
24.1	בשנת שש מאות שנה לחיבת	[11] In die 600ste jaar van die lewe van Noag,
24.2	בחודש השני	in die tweede maand,
24.3	בשבעה עשר יום לחודש ביום הזה	op die sewentiende dag van die maand, op daardie dag
24	נבקעו כל-מעיינות תהום ובה	is al die fonteine van die groot watervloed oopgeruk
25	וארבת השמים נפתחו:	en die poorte van die hemel is oopgemaak.
26	והיה הגשם על הארץ	[12] En die reën was op die aarde
	ארבעים יום וארבעים לילה:	veertig dae en veertig nagte.
I		
27	בצום היום הזה בא נח שמ וחם ויפת בניו ואשת נח ושלשת נשי-בניו	[13] Op dieselfde dag het Noag gegaan en Sem en Gam en Jafet, sy seuns, en die vrou van Noag en die drie vroue van sy seuns saam met hulle in die ark in.
28	אחם אל-התבה: המה וכל-החיה למינה וכל-הבהמה למינה וכל-הרמש הרמש על הארץ למינה: וכל-העוף למינה כל צפור כל-כנף:	[14] hulle en al die wilde diere volgens spesie en al die vee volgens spesie en al die insekte volgens spesie en al die voëls volgens spesie, alle voëls van alle vere.
29	ויבאו אל-נח אל-התבה שנים שנים מקל-הבשר	[15] En twee-twee van alle vleis het na Noag toe gegaan in die ark in
29.1	אשר-בו רוח חיים:	waarin daar lewensasem was.
30.1	והבאים	[16] En die wat ingegaan het,
30	וקר וגמה מקל-בשר באו	het mannetjie en wyfie van alle vleis ingegaan,
30.2	כאשר צוה אתו אלהים	soos wat God hom beveel het,
31	ויסגר יתה בעוד:	en die Here het toegesluit agter hom.
J		
32	והיה המבול ארבעים יום על הארץ	[17] En die vloed was veertig dae op die aarde
33	ויהי פני המים	en die water het meer geword
34	וישאו את התבה	en die ark opgelig
35	ותרם מעל הארץ:	en dit het opgestyg bo die aarde.
36	ויגברו המים	[18] En die water het beheer oorgeneem
37	ויגברו מאד על הארץ	en baie meer geword op die aarde
38	ותלה התבה על פני המים:	en die ark het gedryf op die water.
39	והמים גברו מאד מאד על הארץ	[19] En die water het nog baie meer beheer oorgeneem op die aarde
40	ויקשו כל-ההרים הגבוהים	en al die hoë berge is bedek
40.1	אשר-תחת כל-השמים:	wat onder die hele hemel is.
41	חמש עשרה אמה ממעלה גברו המים	[20] Vyftien el bokant hulle het die water beheer uitgeoefen
42	ויקשו ההרים:	en die berge was bedek.

- K**
- 43 ויגוע כל־בשר
43.1 הרמש על־הארץ
44 בעוף ובבהמה ובחיה ובכל־השׂרץ
השׂרץ על־הארץ וכל־האדם:
45.1 כל־אשר גשמת־רוח חיים באפיו
45 מפל־אשר בנת־בה מתו:
46 וימח את־כל־היקום
46.1 אשר על־פני האדמה
47 מאדם עד־בהמה עד־רמש ועד־עוף
השמים ויפחזו מן־הארץ
48 וישאר אכ־נוח
48.1 ואשר אתו בטבה:
- 49 ויגברו המים על־הארץ
חמשים ומאת יום:
- 50 וזכר אלהים את־נוח ואח
כל־הטיה ואת־כל־הבהמה
50.1 אשר אתו בטבה
51 ויצבר אלהים רוח על־הארץ
52 וילשכו המים:
53 ויסקרו מעינת־מהום
הארצה השמים
54 ויקלא הגשם מן־השמים:
55 וישבו המים מעל־הארץ הלוך ושוב
- 56 ויחזרו המים מקצה חמשים ומאת יום:
57 ויפגח הסבה בחולש השביעי
58 בשבעה־עשר יום לחולש על־הרי אררט:
- 59 והמים היו הלוך ונסור עד־חולש העשירי
60 בשעשירי באחד לחולש גראו ראשי הקרים:
- 61.1 ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח
61 נח את־חלון הסבה
61.2 אשר עשה:
62 וישלח את־העורב
62.1 ויצא יצוא ושוב
62.1.1 עד־יבלשח המים מעל־הארץ:
63 וישלח את־היונה מאתו
63.1 לראות
63.1.1 הקלה המים מעל־פני האדמה:
64 ולא־מצאה היונה מעון לכפר־רגלה
65 וחשב אליו אלה־הסבה
65.1 כירמים על־פני כל־הארץ
66 וישלח ידו
67 וישקט
- L**
- [24] En die water het op die aarde beheer uitgeoefen vir 150 dae.
- M**
- 8 [1] En God het gedink aan Noag en aan al die wilde diere en aan al die vee wat saam met hom in die ark was en God het 'n wind op die aarde laat waai en die water het gesak.
[2] En die fonteine van die vloedwater het toegegaan, ook die poorte van die hemel, en die reën uit die hemel het opgehou.
[3] En die water het van die aarde af teruggetrek en teruggetrek en die water het minder geword na die 150 dae.
[4] En die ark het in die sewende maand gerus, op die sewentende dag van die maand, op die berge van Ararat.
[5] En die water het afgeneem en minder geword tot in die tiende maand en in die tiende maand, op die eerste van die maand, het die toppe van die berge sigbaar geword.
- N**
- [6] En aan die einde van die veertig dae het Noag die venster van die ark oopgemaak wat hy gemaak het
[7] en hy het 'n kraai gestuur wat rond gevlieg en gevlieg het totdat die water van die aarde af teruggetrek het.
[8] Toe het hy 'n duif van hom af weggestuur om te kyk of die water van die aarde af minder geword het.
[9] Maar die duif het nie 'n rusplek vir die holte van sy poot gevind nie en dit het na hom teruggekom in die ark, want die water was oor die hele aarde, en hy het sy hand uitgesteek en dit gegryp

68	וַיָּבֵא אֹתָהּ אֵלָיו אֶל־הַתֵּבָה׃	en dit na hom in die ark ingebring.
69	וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם	[10] Toe het hy gewag tot sewe dae daarna
70	וַיִּסַּף שְׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה מִן־הַתֵּבָה׃	en hy het weer die duif uit die ark gestuur.
71	וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְצֵת עָרֹב	[11] En die duif het teen aandskemer
72	וְהָיָה צִלְהַצִּית טָרֵף בְּפִיהָ	na hom gekom
73	וַיַּדַּע נֹחַ כִּי־צִלְדוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ׃	en kyk, daar was 'n groen olyfblaar in sy bek, toe het Noag geweet dat die water min was op die aarde.
74	וַיִּחַל עוֹד שְׁבַעַת יָמִים אַחֲרָיִם	[12] Toe het hy weer gewag tot sewe dae daarna
75	וַיִּשְׁלַח אֶת־הַיּוֹנָה	en hy het die duif gestuur,
76	וְלֹא־יָקָם שׁוֹב־אֵלָיו עוֹד׃	maar dit het nie weer na hom teruggekeer nie.
O		
77.1	וַיְהִי בִּאֲחַת וְשָׁשׁ־מֵאוֹת שָׁנָה	[13] Toe dit die 601ste jaar was,
77.2	בְּרֵאשִׁית בְּאֲחַד לַחֹדֶשׁ	op die eerste van die eerste maand,
77	רָבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ	het die water weggetrek van die aarde af.
78	וַיִּסַּד נֹחַ אֶת־מִכְסֵה הַתֵּבָה	Toe het Noag die deksel van die ark afgehaal
79	וַיֵּרָא וְהָיָה חָרָב פְּנֵי הָאָדָמָה׃	en gekyk, en kyk die grond was droog.
80	וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה וָעֶשְׂרִים	[14] In die tweede maand, op die 27ste dag
	יוֹם לַחֹדֶשׁ יָבִישָׁה הָאָרֶץ׃ ח	van die maand, het die aarde drooggeword.
P		
81	וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר׃	[15] Toe het God met Noag gepraat en gesê:
81.1	צֵא מִן־הַתֵּבָה אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ וּבְנֵי־	[16] Gaan uit die ark, jy en jou vrou en jou seuns
	וְנִשְׂיֵי־בְנֵי־אִתְּךָ׃	en die vroue van jou seuns saam met jou;
81.2.1	כָּל־הַחַיָּה	[17] alles wat lewe
81.2.2	אֲשֶׁר־אִתְּךָ	wat by jou is
81.2.3	מִכָּל־בְּשָׂר בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ	van alle vleis, die voëls en die vee en
	הָרֶמֶשׂ עַל־הָאָרֶץ	al die insekte.
81.2	הוֹצֵא אִתְּךָ	Laat hulle uitgaan saam met jou
81.3	וְשָׂדֵצֵי הָאָרֶץ	en wemel op die aarde
81.4	וּפְרֹד	en aanteel
81.5	וּרְבוֹ עַל־הָאָרֶץ׃	en baie word op die aarde.
Q		
82	וַיֵּצֵא־נֹחַ וּבְנֵיו וְאִשְׁתּוֹ וְנִשְׂיֵי־בְנָיו אִתּוֹ׃	[18] Toe het Noag uitgegaan, hy en sy seuns en
83.1	כָּל־הַחַיָּה	sy vrou en die vroue van sy seuns saam met hom;
83.2	כָּל־הָרֶמֶשׂ	[19] alles wat lewe,
83.3	וְכָל־הָעוֹף	al die insekte,
83.4	כָּל־רֹמֶשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם	en al die voëls,
83	יֵצְאוּ מִן־הַתֵּבָה׃	alles wat wemel op die aarde volgens hulle spesies,
84	וַיִּבְנוּ נֹחַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה	hulle het uitgegaan uit die ark.
85	וַיִּקַּח מִכָּל־הַבְּהֵמָה הַשְּׂהוּדָה	[20] En Noag het 'n altaar vir die Here gebou
	וּמִכָּל־הָעוֹף הַשָּׁמַיִם	en hy het van al die rein vee en van al die rein
86	וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבֵּחַ׃	voëls geneem en hy het offers op die altaar geoffer.
R		
87	וַיַּרְחַק יְהוָה אֶת־רִיחַ הַבַּיִחֹת	[21] Toe het die Here die aangename geur geruik
88	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־לִבּוֹ	en die Here het in sy hart gesê:
88.1	לֹא־אֶסְפֹּף לְגַלְל עוֹד אֶת־הָאָדָמָה	Ek sal verder nie weer die grond vervloek nie
88.1.1	בְּעִבּוֹר הָאָדָם	as gevolg van die mens,
88.1.2	כִּי יַצַּר לִב הָאָדָם רַע מִנְּעוּרָיו	want die gedagtes van die hart van die mens is sleg van sy kindertyd af.

89	ולא-אסף עוד להכות את-קליחי פאָשער עשׂיחי:	89.1	Ek sal nie weer al wat lewe tref nie, soos wat ek dit gedoen het.
90	עד קל-ימי האָרץ ורע וקציר וקר וחם וקרוץ וחורף ויום לילה לא ישבחו:	90	[22] Weer sal die dae van die aarde, saaityd en oestyd, koue en hitte, somer en winter, dag en nag, nie ophou nie.
S			
91	<u>ויברך אלהים את-נוח ואת-בניו</u>	91	9 [1] En God het Noag en sy seuns geseën
92	<u>ויאמר להם</u>	92	en hy het vir hulle gesê:
92.1	פרו	92.1	Wees vrugbaar
92.2	ורבו	92.2	en word meer
92.3	ומלאו את-הארץ:	92.3	en maak die aarde vol!
92.4	ומוראכם וחחכם יתה על פל-חית הארץ ועל כל-עוף השמים בכל	92.4	[2] Die bangwees en die skrik vir julle sal wees op al die diere van die aarde en op al die voëls van die hemel, en alles,
92.5.1	אשר תרמש האדמה	92.5.1	wat op die grond beweeg,
92.5.2	ובכל-דגי הים	92.5.2	en al die visse van die see
92.5	בידכם נתנו:	92.5	hulle word in julle hand gegee.
92.6.1	כל-רמש	92.6.1	[3] Alles wat beweeg,
92.6.2	אשר הוא-חי	92.6.2	hulle wat lewe,
92.6	לכם יתה לאכלה	92.6	sal vir julle te eet wees.
92.7	בדרך עשב נתתי לכם את-כל:	92.7	Net soos die groen plante, gee ek vir julle dit alles.
92.8	אכ-בשר בגפשו דמו לא תאכלו:	92.8	[4] Net die vleis met sy wese, sy bloed, mag julle nie eet nie.
92.9	ואך את-דמכם לגפשתים אדרש	92.9	[5] En wat betref jule bloed vir julle menswees, ek sal dit eis,
92.10	מיד קל-חיה אדרש	92.10	van die hand van al die diere sal ek dit eis,
92.11	ומיד האדם מיד איש אחיו	92.11	ook van die hand van die mens, van die hand van 'n man 'n ander,
92.12	אדרש את-נפש האדם:	92.12	Ek sal die wese van die mens eis.
92.13.1	שפך דם האדם	92.13.1	[6] Hy wat bloed van die mens vergiet,
92.13	באדם דמו ישפך	92.13	deur die mens sal sy bloed vergiet word,
92.13.2	כי בצלם אלהים עשה את-האדם:	92.13.2	want God het die mens in sy beeld gemaak.
92.14	ואתם פרו	92.14	[7] En julle moet vrugbaar wees
92.15	ורבו	92.15	en meer word,
92.16	שרצו בארץ	92.16	wemel op die aarde
92.17	ורבו-בה: ס	92.17	en vermeerder daarop!
T			
93	<u>ויאמר אלהים אלינו ואל-בניו אתו</u>	93	[8] En God het met Noag en sy seuns by hom gepraat
93.1	<u>לאמר:</u> ואני נתתי מקים את-בריתי אתכם ואת-ורעכם את-ימים:	93.1	[9] Ek rig my verbond op met julle en met julle nageslag na julle
93.2	ואת כל-נפש החיה	93.2	[10] en met al die lewende wesens
93.2.1	אשר אתכם בעוף בבהמה ובכל-חית הארץ אתכם מפל יצאי המכה	93.2.1	wat by julle is, met die voëls en die vee en al die wilde diere van die aarde by julle, almal
93.2.1.1	יצאי המכה	93.2.1.1	wat uit die ark uitgegaan het,
93.2.2	לכל חית הארץ:	93.2.2	dit is al die diere van die aarde.
93.3	והקמתי את-בריתי אתכם	93.3	[11] En ek rig my verbond met julle op:
93.4	ולא-יכרת כל-בשר עוד מקמי המבול	93.4	Alle vleis sal nie weer deur die waters van die vloed uitgeroei word nie
93.5	ולא-יתנה עוד מבול	93.5	en daar sal nie weer 'n vloed wees nie

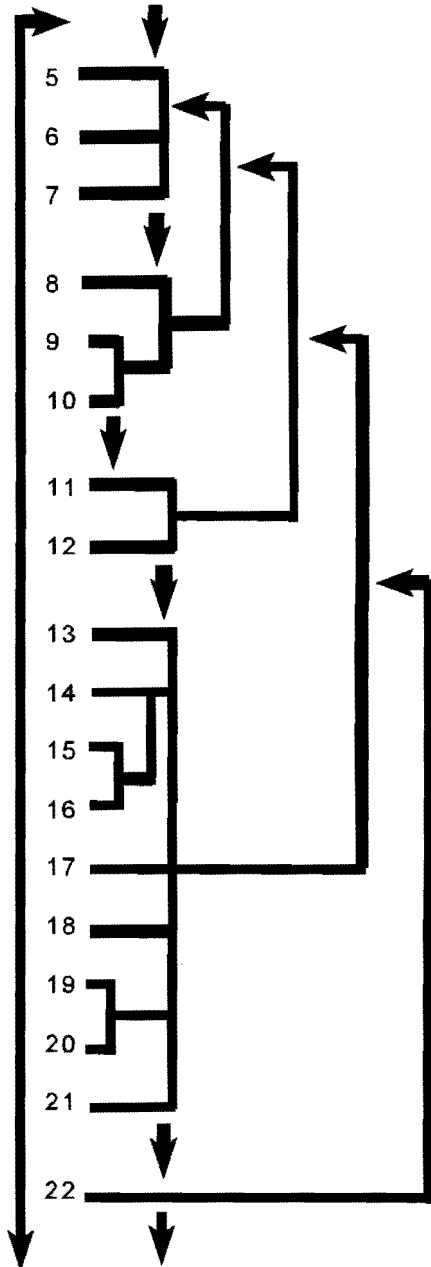

לשחת הארץ:	93.5.1	om die aarde te verwoes nie.
		U
ויאמר אלהים	94	[12] En God het gesê:
<u>זאת אות הברית</u>	94.1	Dit is die teken van die verbond
אשר אני נתן ביני וביניכם	94.1.1	wat ek gee tussen my en julle
ובין כל נפש חיה		en al die lewende wesens
אשר אהבם לדורתי עולם:	94.1.1.1	wat by julle is vir geslagte vir altyd:
את קשתי נחתי בענן	94.2	[13] My boog gee ek in die wolke
והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ:	94.3	en dit sal tot 'n teken dien van die verbond tussen my en die aarde.
והנה בענני ענן על הארץ	94.4.1	[14] En as dit gebeur dat ek wolke bring oor die aarde
ונראתה הקשת בענן:	94.4.2	en die boog word sigbaar in die wolke,
ותכרת את בריתי	94.4	[15] dan sal ek my verbond onthou
אשר ביני וביניכם ובין	94.4.3	wat is tussen my en julle
כל נפש חיה בכל בשר		en alle lewende wesens in alle vleis.
ולא יהיה עוד המים למבול	94.5	En die water sal nie weer tot 'n vloed word
לשחת כל בשר:	94.5.1	om alle vleis uit te roei nie.
והיתה הקשת בענן	94.6.1	[16] As die boog in die wolke is,
ודאיתי	94.6	dan sal ek dit sien
לזכר ברית עולם בין	94.6.2	om die ewige verbond te onthou
אלהים ובין כל נפש חיה		tussen God en alle lewende wesens
בכל בשר		in alle vlees
אשר על הארץ:	94.6.2.1	wat op die aarde is.
ויאמר אלהים אל נח	95	[17] En God het vir Noag gesê:
<u>זאת אות הברית</u>	95.1	Dit is die teken van die verbond
אשר הקמתי ביני ובין כל בשר	95.1.1	wat ek opgerig het tussen my en alle vleis
אשר על הארץ: פ	95.1.1.1	wat op die aarde is.
		V
יהיו בני נח	96	[18] En hulle was die seuns van Noag
היצאים מן התיבה	96.1	wat uit die ark gekom het,
שם נחם ויפת	96.2	nl Sem en Gam en Jafet.
נחם הוא אבי כנען:	97	En Gam was die pa van Kanaän.
שלושה אלה בני נח	98	[19] Hierdie drie was die seuns van Noag
ומאלה נפצה כל הארץ:	99	en uit hulle het die hele aarde bevolk.

DIE VERHAAL VAN DIE GROOT VLOED

(GENESIS 6:5-9:19)

GENESIS 6:5-22

A Jahweh se reaksie op die mens se sonde: Teleurstelling, droefheid en woede/Inleiding (6:5-7)

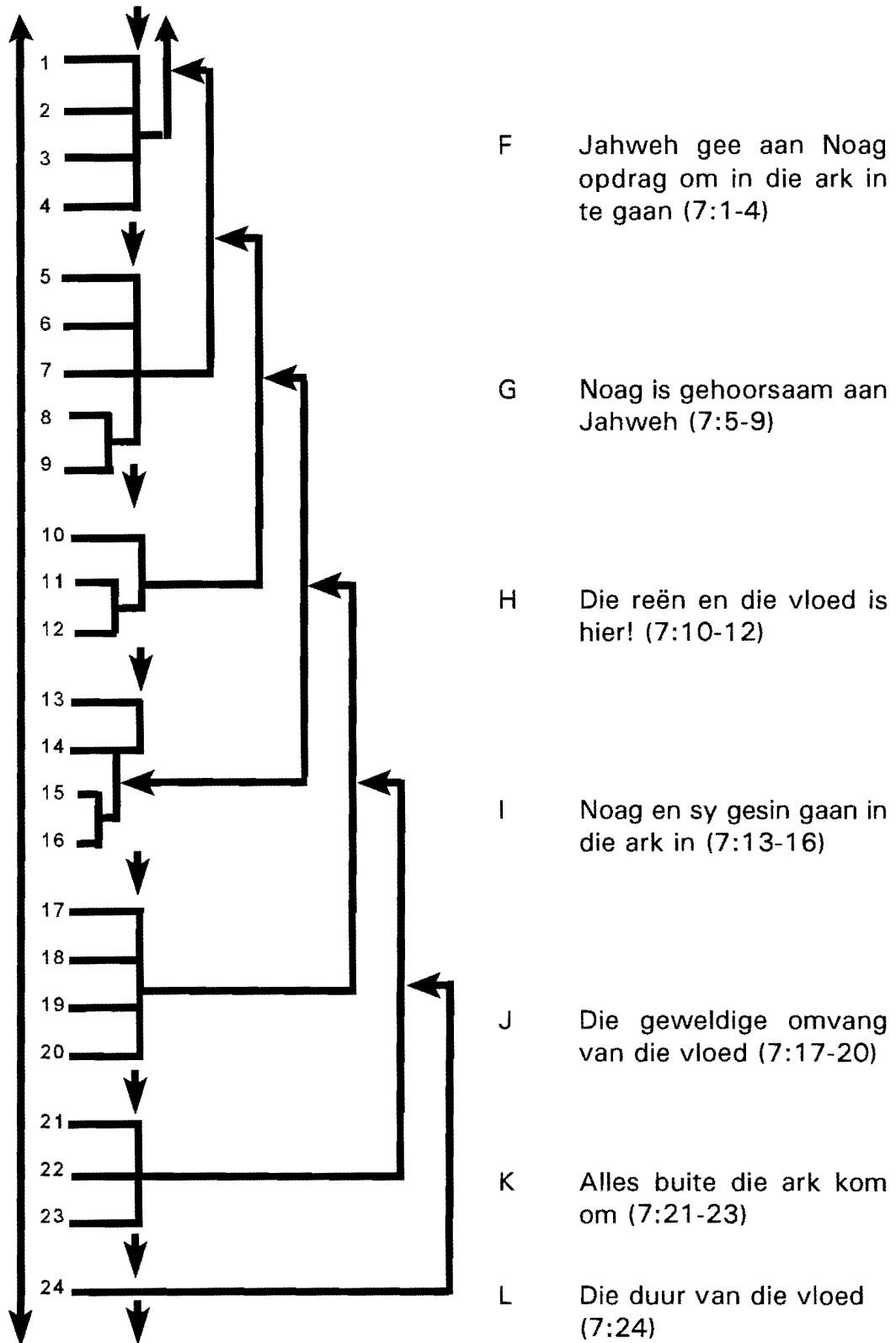
B Noag word voorgestel: Darem een regverdige! (6:8-10)

C Jahweh kyk weer na die aarde en sy teleurstelling neem toe (6:11-12)

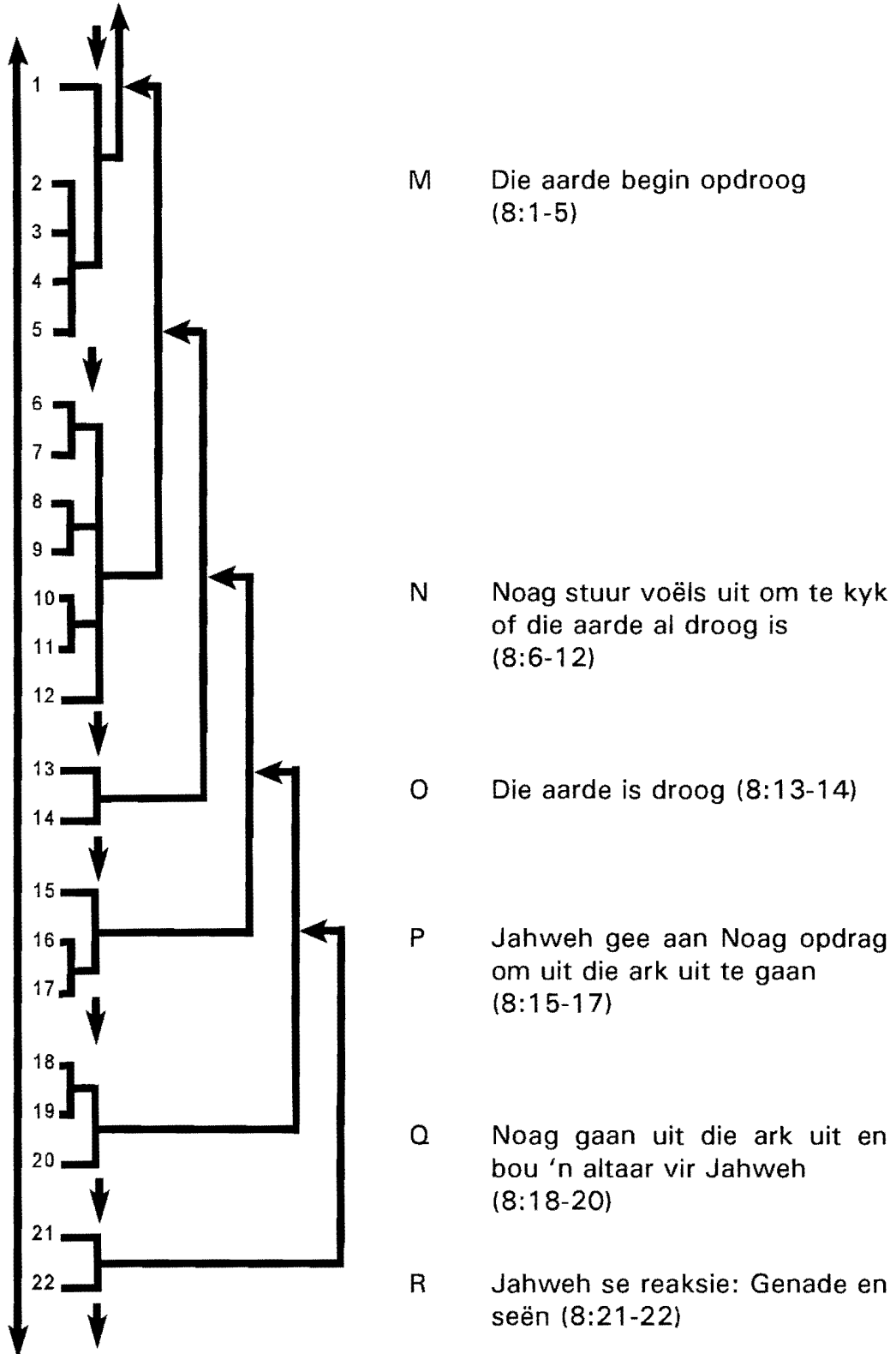
D Jahweh se reaksie: Sy plan om te straf, maar ook genade (6:13-21)

E Noag se gehoorsaamheid (6:22)

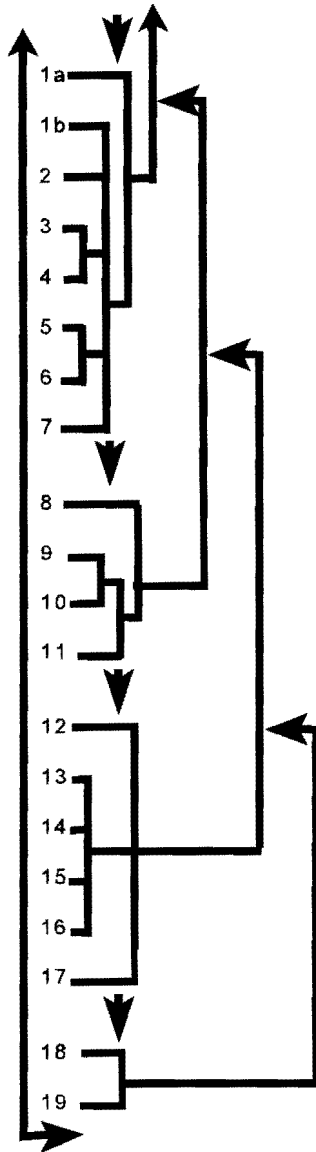
GENESIS 7:1-24

GENESIS 8:1-22

GENESIS 9:1-19

S Jahweh seën Noag en sy drie seuns (9:1-7)

T Jahweh sluit 'n verbond met Noag en sy drie seuns (9:8-11)

U Die inhoud en teken van die verbond (9:12-17)

V Die verbond tree in werking/
Afloop van die verhaal/Slot
(9:18-19)

Hoewel daar, wat die verhaal van die groot vloed betref (soos reeds aangedui), baie standpunte oor die omvang van die verhaal is, wil hierdie navorsing graag bewys dat die totale verhaal (6:5-9:19) wel 'n verhaaleenheid vorm. Die besprekings hier (2.4), onder 3.4 (in Hoofstuk 3) en onder 4.4 (in Hoofstuk 4) sal breedvoerig hieraan aandag gee.

GENESIS 6:5-22

2.4.1 6:5-7 Jahweh se reaksie op die mens se sonde: Teleurstelling, droefheid en woede

Die mense se sonde en Jahweh se reaksie op die mens se sonde en "verdorwenheid", kom in hierdie perikoopeksie pertinent na vore. Dit word ingelei deur die formule, "en Jahweh het gesien..." (5). Die drie verse verbind lineêr met mekaar, maar bou ook op mekaar totdat breedvoerig uitdrukking gegee is aan Jahweh se sterk emosies oor die dinge wat Hy die mense in die verhaal sien doen. 'n Spanningslyn, wat verder deurvloei, word dadelik aangevoel.

Hoewel verskeie Ou-Testamentici vers 8 aan hierdie perikoopeksie verbind (vgl bv Von Rad 1987:116-118 wat dié perikoopeksie "die proloog tot die vloed" noem), oordeel ek juis op grond van die afgerondheid (in inhoud en karakters) van 5-7 & 8-10 dat vers 8 verhaalmatig en grammatikaal eerder deel van die volgende perikoopeksie uitmaak (vgl Oberforcher 1981:94v).

2.4.2 6:8-10 Noag word voorgestel: Darem een regverdige!

Ten spyte van Jahweh se droefheid en woede, vind ons steeds sy genade in vers 8. Die persoon wat hier bekendgestel word, is Noag. Maar wie was hy? Vers 8 word uitgebrei met die vertelling van Noag se regverdige en onberispelike lewe as antwoord op Jahweh se genade, asook van sy drie

seuns in 9-10. Verse 9 & 10 verbind lineêr met mekaar, is gelykwaardig en dien gesamentlik as uitbreiding op vers 8. Die verhaal begin groei met hierdie eerste bekendstelling aan “ander” en “goeie” mense. Dit verhoog onmiddellik ook die spanning.

**2.4.3 6:11-12 Jahweh kyk weer na die aarde en sy teleurstelling
neem toe**

Die inhoud van dié perikoop is duidelik te onderskei van dié een (B) waarin Noag bekendgestel word (vgl 2.4.2 hierbo).

Die twee verse verbind lineêr met mekaar. Die inhoud van die twee verse stem grootliks ooreen. Die herhaling beklemtoon weereens die sonde van die mense en Jahweh se reaksie daarop. Die spanning neem steeds toe: Wat gaan Jahweh doen?

**2.4.4 6:13-21 Jahweh se reaksie: Sy plan om te straf, maar ook
genade**

“Toe sê die Here vir Noag....” dien as inleidingsformule vir die perikoop.

In Jahweh se optrede/reaksie na aanleiding van die sonde van die mense in die verhaal, wat reeds van die begin van die verhaal verwag/aangevoel word, is daar duidelik ‘n straflyn en ‘n genadelyn. Verse 13 (die besluit om te straf en te verdelg [straf]), 14 (opdrag aan Noag om die ark te bou [genade]), 17 (die verdelging gaan deur ‘n oorstroming geskied [straf]), 18 (die verbond met Noag en sy huis [genade]), 19-20 (die opdrag ten opsigte van die diere in die ark [genade]), & 21 (die opdrag om kos bymekaar te maak en saam te vat [genade]), verbind lineêr met mekaar en toon ook terselfdertyd die deurlopende verhaallyn aan. By 14 is 15-16 ingebed waarin die spesifikasies vir die bou van die ark aangedui word.

2.4.5 6:22 Noag se gehoorsaamheid

Vers 22 vorm 'n selfstandige eenheid/perikoopseksie. Dit word ingelei deur die aanduiding dat Noag gedoen het soos Jahweh beveel het. Dié perikoopseksie lê klem op Noag se gehoorsaamheid en vertrouwe op Jahweh in teenstelling met die ander mense in die verhaal: Hy sal doen wat Jahweh van hom vra in die vorige perikoopseksie.

Hoewel elke perikoopseksie afsonderlik belangrik is en 'n bydrae te lewer het in die hele opbou en verloop van die verhaal, moet die geheelbeeld van Genesis 6 (as deel van 'n nog groter geheel) nooit uit die oog verloor word nie (vgl Von Rad 1987:125-130).

GENESIS 7:1-24

2.4.6 7:1-4 Jahweh gee aan Noag opdrag om in die ark in te gaan

7:1 begin weereens met die inleidingsformule, "En Jahweh het vir Noag gesê...". Verse 1-4 bou voort op die vorige perikoopseksie, maar vorm 'n afsonderlike eenheid met Jahweh se opdrag aan Noag as tema: Noag en sy gesin moet ingaan (1) so ook die diere (2) en die voëls (3); alles moet binne 'n week gebeur, want dan gaan die reënstorm begin (4). Die verse verbind lineêr en is gelykwaardig.

2.4.7 7:5-9 Noag is gehoorsaam aan Jahweh

Die herhaling van "en Noag het alles gedoen soos wat Jahweh hom beveel het" (5; vgl 6:22) lei die perikoopseksie in. Noag se gehoorsame reaksie is die tema van hierdie perikoopseksie. Verse 5, 6, 7 & 8-9 verbind lineêr en bou op mekaar voort. Die herhaling van "gaan/ingaan" (7 & 9) beklemtoon die eenheid van die perikoopseksie.

2.4.8 7:10-12 Die reën en die vloed is hier!

Dié perikoopseksie word, soos verskeie van die volgendes in die verhaal deur tydsaanduidings ingelei. Ook die tydsaanduiding van “veertig dae en veertig nagte” (12) help om die perikoopseksie tot ‘n eenheid af te rond en dien inderdaad hier as slotformule in die kleine.

Wanneer Noag sy opdragte uitgevoer het, kom Jahweh sy belofte na: Vers 10 dui aan wanneer die vloedreëns begin. Dit word uitgebrei in 11 & 12 wat nader met mekaar verbind.

2.4.9 7:13-16 Noag en sy gesin gaan in die ark in

Die perikoopseksie gryp weereens terug na die voorafgaande deur daarop te wys dat die dag waarop die vloedwaters begin het, ook die dag is waarop Noag en sy gesin in die ark ingegaan het (tydsaanduiding wat dien as inleidingsformule). Verse 13 & 14 verbind lineêr met mekaar en beskryf Noag en sy gesin (13) en die diere en voëls (14) se intog in die ark in (weereens die herhaling van “gaan/ingaan” in 15 & 16). Vers 14 word uitgebou met verse 15 & 16, laasgenoemde wat nader met mekaar verbind. Hierin word ‘n meer breedvoerige beskrywing gegee van die diere en voëls in die ark.

2.4.10 7:17-20 Die geweldige omvang van die vloed

Dié vier verse beskryf wat gebeur het nadat Noag en sy gesin in die ark ingegaan het. Die gelykwaardige verse, wat weereens lineêr verbind, bou die-een-op-die-ander op in die beklemtoning van die omvang van die vloedwaters (vgl die herhaling van “water” in 17, 18 (2x), 19 & 20).

2.4.11 7:21-23 Alles buite die ark kom om

Die resultaat van die vloed wat in 17-20 beskryf is, word hier weergegee. Die drie verse, wat lineêr verbind, beskryf, by wyse van drie-dubbele herhaling, dat Jahweh getrou aan sy woord gebly het en alles wat lewe buite die ark uitgedelg het.

2.4.12 7:24 Die duur van die vloed

Dié vers gryp terug na 17-20 (vgl die gebruik van woorde soos “water” en “beheer uitoefen”).

Die spanning word effens verlig met hierdie enkele vers wat ‘n aparte perikoopseksie vorm: Daar is wel ‘n einde aan die vloed. Hoewel die leser hom/haar nog midde in die verhaal bevind, lyk die prentjie darem nie meer so donker nie; die straf is voltrek en die genade word steeds betoon.

GENESIS 8:1-22

2.4.13 8:1-5 Die aarde begin opdroog

“En Elohîm het gedink aan Noag” dien hier as inleidingsformule vir die perikoopseksie. Met die ergste spanning gebreek, is die probleem egter nog nie opgelos nie. Wat van Noag en sy huisgesin? Genesis 8:1-5 vertel hoe Jahweh dink aan Noag en sy mense, en alles in die ark, en besluit om ‘n wind te stuur om die water te laat terugtrek (1). Dit word uitgebou en beskryf in die volgende vier verse wat nader met mekaar verbind, en by 1 ingebed is. Vergelyk die herhaling van die beskrywing hoe die water minder word en terugtrek (3 & 5).

2.4.14 8:6-12 Noag stuur voëls uit om te kyk of die aarde al droog is

Die perikoopseksie, wat Westermann tereg die “uitstuur van die voëls” noem (Westermann 1976:596; vgl ook die vermelding van ‘n voël in elke vers vanaf 7-12), vorm ‘n afsonderlike eenheid wat uit vier lineêr verbindende verse/versgroepe bestaan: Die uitstuur van die kraai (6-7), die eerste duif (8-9), die tweede duif (10-11) en die derde duif (12). Die uitstuur van die voëls is Noag se poging om vas te stel in watter mate die water al teruggetrek het, na aanleiding van wat in 8:1-5 gebeur het.

2.4.15 8:13-14 Die aarde is droog

Net soos 8:6-12 teruggryp na 8:1-5, gryp dit ook vooruit na 8:13-14. Nou, met nog ‘n tydsaanduiding as inleidingsformule (13), is die aarde droog. Die spanning is nou feitlik geheel en al verbreek met die twee verse wat die boodskap herhaal en beklemtoon dat die vloed uiteindelik verby is.

2.4.16 8:15-17 Jahweh gee aan Noag opdrag om uit die ark uit te gaan

Vers 15 vertel verder van die genadepad van Jahweh met Noag. Jahweh praat, vir die eerste maal na die vloed, weer met Noag. Die aanduiding dat Jahweh met Noag praat, dien ook as inleidingsformule wat dié perikoop van die voorafgaande skei. Jahweh het nie vir Noag vergeet nie. Die inhoud van wat Jahweh vir Noag sê, naamlik om uit die ark uit te gaan - hy en sy mense (16) en al die lewende wesens by hom (17) - verlig die spanning totaal. Jahweh was getrou aan Noag en het hom bewaar van voordat hy in die ark ingegaan het tot nou dat hy weer kan uitgaan. Verse 16 & 17 verbind nader met mekaar as die inhoud van Jahweh se mededeling aan Noag.

2.4.17 8:18-20 Noag gaan uit die ark uit en bou 'n altaar vir Jahweh

Noag is die karakter wat hier aktief is. Dit veroorsaak 'n natuurlike skeiding tussen hierdie en die voorafgaande perikoop waar Jahweh optree en met Noag praat.

Noag en sy huisgesin (18) en al die lewende wesens (19) gaan uit die ark. Die twee verse, wat nader met mekaar verbind, bou op na en verbind met 20 waar Noag nie anders kan as om 'n dankofferaltaar te bou om Jahweh te eer vir sy getroue sorg nie.

2.4.18 8:21-22 Jahweh se reaksie: Genade en seën

Die perikoopseksie is ook van die vorige een te onderskei deurdat dit in hierdie twee verse nou weer Jahweh is wat optree en handel. Jahweh aanvaar Noag se offer en bewys sy genade verder in dié twee verse deur, ten spyte van die mens se neiging tot sonde, te besluit om nie weer alles op die aarde te laat omkom nie (vgl Rendtorff 1961:69ff; Von Rad 1987:122). Dié besluit word weereens deur herhaling in die twee verse bevestig.

GENESIS 9:1-19

2.4.19 9:1-7 Jahweh seën Noag en sy drie seuns

Ek is van mening dat op grond van die hele verhaalopbou, karakters, tyd en ruimte, die verhaal van Jahweh, Noag en die groot vloed, wat inhoud en verhaalmatigheid (vgl Hoofstuk 3) betref, eers by 9:19 eindig en nie reeds by 8:22 nie (vgl Mosis 1994:195-196), soos onder andere deur Westermann en Von Rad aangevoer word (vgl bv Westermann 1976:518-643 en Von Rad 1987:125-130). Hoewel die spanning in die verhaal teen die einde van

Genesis 8, vir die huidige, verlig is, hang daar nog 'n stuk spanning ten opsigte van die toekoms. Indien die mense (Noag-hulle) sondig, sal Jahweh weer só reageer en optree? Die ander karakters weet ook nog nie van Jahweh se besluit (8:21-22) nie. Hoewel Jahweh reeds in die perikoopseksie 8:21-22 besluit het om genade te betoon en nie weer die aarde en sy bewoners só te straf nie, word die besluit eers in 9:1-17 aan Noag en sy familie/nageslag bekendgemaak en bevestig. Volgens Mosis (1994:195-228) kan die funksie en betekenis van 9:1-7 slegs binne die verband van die deurlopende verhaal verstaan word.

Die perikoopseksie (9:1-7) word ingelei deur die formule, “En God het vir Noag en sy seuns geseën en vir hulle gesê...” Vers 1a herinner aan 8:15 waar Jahweh weer tot Noag nader en met hom begin praat. Die inhoud van Jahweh se boodskap is seën vir Noag en sy nageslag. Dit word uitgebrei en omskryf in vyf verse/versgroepe:

- die opdrag om vrugbaar te wees en te vermeerder (1b & 7);
- die onderwerping van alle lewende wesens aan Noag en sy mense (2);
- die kos wat geëet mag word om te vermeerder (3);
- asook die wyse waarop dit geëet behoort te word (4); en
- die versekering dat Jahweh hulle sal oppas en selfs sover sal gaan om hulle bloed te wreek (5-6).

Die chiastiese patroon van die perikoopseksie beklemtoon dat die vermeerdering en vrugbaarheid baie sentraal staan in die konkrete seën wat Jahweh belowe.

2.4.20 9:8-11 Jahweh sluit 'n verbond met Noag en sy drie seuns

Die perikoopseksie word ewe-eens ingelei deur “en God het gesê...” (8). Jahweh wil nie net vir Noag en sy huis seën nie; Hy wil ook 'n verbond met

hulle sluit dat die seën sal voortduur. In hierdie perikoopseksie word die verbond gesluit. Op dieselfde patroon as vroeër in die verhaal (vgl 8:15 & 9:1) word in vers 8 net aangedui dat Jahweh met Noag en sy drie seuns praat. Dit word uitgebrei in 3 verse: 2 wat lineêr nader met mekaar verbind naamlik 9 (die verbond is met Noag en sy nageslag) en 10 (ook met al die lewende wesens wat saam met hulle in die ark was); vers 11 gee die inhoud van die verbond weer - die besluit wat in 8:21-22 geneem is.

2.4.21 9:12-17 Die inhoud en teken van die verbond

Ook hier dien die “en God het gesê...” (12) as inleidingsformule. Vers 12 gee die inhoud van die verbond verder deur. Dit word oudergewoonte uitgebrei in 13-16 (wat lineêr verbind), en weer bevestig in 17 wat, as feitelike herhaling van 12, die inhoud van die verbond beklemtoon en bevestig.

2.4.22 9:18-19 Die verbond tree in werking

Die inleidingsformule in 18 onderskei dié perikoopseksie van die voorafgaande.

Hoewel Von Rad en ander (vgl bv Von Rad 1987:133-136) aandui dat 18-19 deel van die volgende verhaal is, vorm die twee verse waarskynlik ‘n tipe nexus tussen die twee verhale. Hoewel dit twee verhale is, veral wanneer na tyd, ruimte en milieu gekyk word (vgl Hoofstuk 3), “deel” die twee verhale skynbaar hierdie twee verse en maak beide daarvan gebruik: Die verse is belangrik vir agtergrond in 9:20 en verder (sien 2.5 hieronder), maar ook steeds deel van, en inderdaad die afronding van, die vloedverhaal (vgl Van Selms 1984:105-134 en ook die verwysing na die vloed in 9:19). Die verbond tree hier in werking. Noag en sy drie seuns, laasgenoemde wat hier vir die eerste maal sedert 6:10 by die naam genoem word, ervaar die seën van Jahweh en kom ook hulle deel van die ooreenkoms na - om te vermeerder en te versprei. Die verhaal het ontknoop en ‘n eindruspunt is bereik.

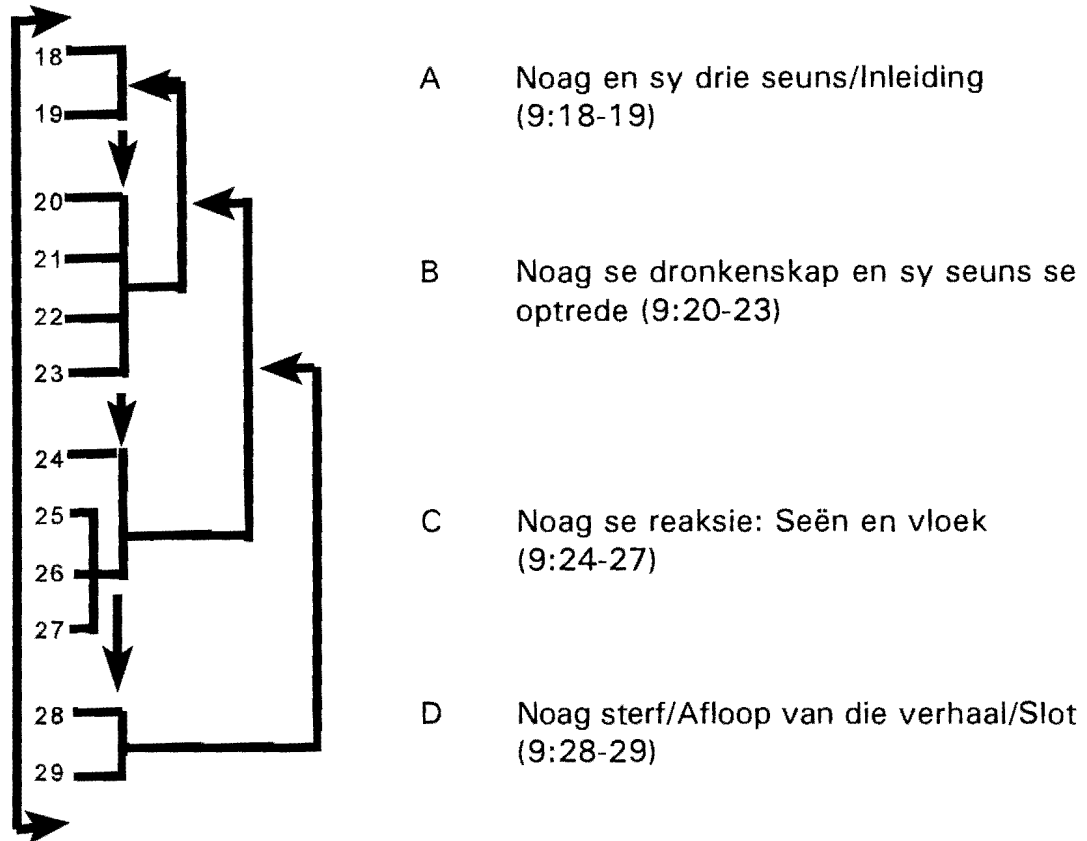

2.5 9:18-29 Die verhaal van Noag en sy drie seuns

	A
וַיְהִי בְנֵי־נֹחַ 1	[18] En hulle was die seuns van Noag
וַיֵּצְאוּ מִן־הַתֵּבָה 1.1	wat uit die ark gekom het,
שֵׁם וְגַם וַיַּפֶּת 1.2	ni Sem en Gam en Jafet.
וְגַם הָיָה אָבִי כְנָעַן: 2	En Gam was die pa van Kanaän.
וַיִּלְשָׁה אֵלֶיהָ בְנֵי־נֹחַ 3	[19] Hierdie drie was die seuns van Noag
וַיִּמְאַלְהָ נִפְצָה כָּל־הָאָרֶץ: 4	en uit hulle het die hele aarde bevolk.
	B
וַיַּחַל נֹחַ אִישׁ הַאֲדָמָה 5	[20] En Noag was 'n man wat die grond bewerk het
וַיִּשַׁע כְּרָם: 6	en hy het 'n wingerd geplant
וַיִּשְׂתֶּה מִן־הַיַּיִן 7	[21] en hy het van die wyn gedrink
וַיִּשְׁכַּר 8	en hy het dronk geword
וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֹהֶלֶת: 9	en hy het kaal in sy tent gelê.
וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנָעַן אֶת־עֲרוֹת אָבִיו 10	[22] En Gam, die pa van Kanaän, het die naaktheid van sy pa gesien
וַיַּגִּד לְשְׁנֵי־אֶחָיו בַּחֲזֵץ: 11	en hy het vir sy broers buite vertel.
וַיִּקַּח שֵׁם וַיַּפֶּת אֶת־הַשְּׂמָלָה 12	[23] Toe het Sem en Jafet die bokleed geneem
וַיִּשְׂימוּ עַל־שִׁכְמָם שְׁנֵיהֶם 13	en hulle het dit op hulle skouers getel
וַיִּלְכְּבוּ אַחֲרָיוּת 14	en hulle het agteruit geloop
וַיִּכְסֹּה אֶת־עֲרוֹת אָבִיהֶם 15	en hulle het die naaktheid van hulle pa toegemaak
וַיִּפְנִיחַם אַחֲרָיוּת 16	en hulle gesigte was agtertoe
וַעֲרוֹת אָבִיהֶם לֹא־רָאוּ: 17	en hulle het nie die naaktheid van hulle pa gesien nie.
	C
וַיִּיקַץ נֹחַ מִיַּיִנו 18	[24] Toe het Noag wakker geword van sy wyn
וַיִּדַע אֶת־אֲשֶׁר־עָשָׂה־לוֹ בְּנֵו הַקָּטָן: 19	en hy het uitgevind wat sy jongste seun aan hom gedoen het.
וַיֹּאמֶר 20	[25] En hy het gesê:
אָרוּר כְּנָעַן 20.1	Vervloek is Kanaän,
עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו: 20.2	'n kneg van die knegte sal hy wees vir sy broers!
וַיֹּאמֶר 21	[26] En hy het gesê:
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי שֵׁם 21.1	Geseënd is die Here, die God van Sem,
וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לַמּוֹ: 21.2	en Kanaän sal sy kneg wees.
יִפֶּת אֱלֹהִים לִיִּפֶת 21.3	[27] Mag God plek gee vir Jafet
וַיִּשְׁכֵּן בְּאֹהֶל־שֵׁם 21.4	en hy sal woon in die tente van Sem
וַיְהִי כְנָעַן עֶבֶד לַמּוֹ: 21.5	en Kanaän sal 'n kneg vir hom wees.
	D
וַיַּחֲיוֹבֵחַ אַחַר הַמַּבּוּל שְׁלֹשׁ 22	[28] En Noag het na die vloed 350 jaar geleef.
מֵאוֹת שָׁנָה וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה: 23	[29] En al die dae van Noag was 950 jaar
וַיְהִי כָּל־יְמֵי־נֹחַ תְּשַׁע 23	was 950 jaar
מֵאוֹת שָׁנָה וְחֲמִשִּׁים שָׁנָה 24	en hy het gesterf.
וַיָּמָת: פ 24	

DIE VERHAAL VAN NOAG EN SY DRIE SEUNS

(GENESIS 9:18-29)

2.5.1 9:18-19 Noag en sy drie seuns

In die bespreking hierbo is reeds aangetoon dat 18-19 'n dubbele rol speel. Die belang van die perikoopseksie hier as inleiding tot die verhaal, wat die karakters bekendstel, kan nie weggeredeneer word nie. Inhoudelik en vir die storielyn van beide verhale is 18-19 essensieel.

2.5.2 9:20-23 Noag se dronkenskap en sy drie seuns se optrede

Die vier verse verbind lineêr en bou op mekaar voort: Noag was 'n boer en het 'n wingerd aangeplant (20). Dié inligting veroorsaak 'n klein breukie tussen 19 & 20 en lei 20-23 in. Noag het van die wyn van sy duiwe gedrink, dronk geword en kaal in sy tent gelê en slaap (21); Gam tref sy pa so kaal

aan en gaan vertel vir sy broers (22); en Sem en Jafet het toe hulle pa met groot respek benader en hom met een van sy kledingstukke toegegooi (23). Die verskillende optrede van die seuns wek spanning: Wat gaan gebeur?

2.5.3 9:24-27 Noag se reaksie: Seën en vloek

24-27 gee Noag se optrede weer in reaksie op dit wat hy hoor toe hy wakker word. In vers 24 verneem Noag wat gebeur het terwyl hy geslaap het. Sy reaksie is 'n vloek wat hy oor Gam en sy nageslag uitspreek (25) en seën oor Sem en Jafet (26 & 27), wat ook die vloek oor Gam uitbrei. Verse 25-27 verbind lineêr en nouer met mekaar.

2.5.4 9:28-29 Noag sterf

Die twee verse vorm 'n afgebakende eenheid met 'n inleidings- en 'n slotformule. Die verhaal word afgesluit met dié twee verse wat lineêr verbind. Die perikoopseksie handel oor Noag se afsterwe asook die aanduiding van sy ouderdom by afsterwe. Die afstand tussen die twee verhale (die verhaal van die groot vloed en die verhaal van Noag en sy drie seuns) word beklemtoon deur die deurgang van die tydsverloop tussen die vloed en Noag se sterwe. Tog is dit juis die verwysing na die vloed wat die twee verhale op 'n manier aan mekaar verbind, soos reeds by die bespreking van 18-19 aangedui is.

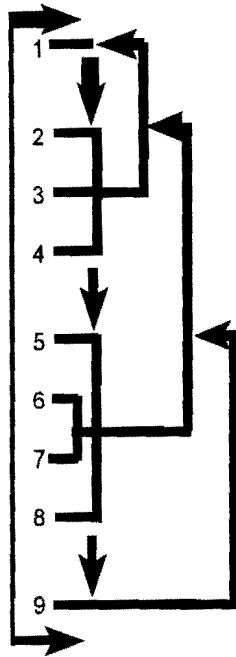
Hoewel verskeie navorsers (vgl bv Mosis 1994:196) 9:20-29 as deel van die vloedverhaal sien, word dit uit dié analise duideliker dat dit deel van 'n nuwe (opvolg)verhaal is (vgl ook die bespreking oor die narratologiese ondersoek van dié gedeelte onder 3.5 in Hoofstuk 3).

Die struktuur van die verhaal van Noag en sy drie seuns toon ewe-eens die patroon van opbou-en-teruggryp wat (soos reeds aangetoon) kenmerkend is van die verhalende literatuur in Genesis 1-11.

2.6 11:1-9 Die verhaal van die toring van Babel

וַיְהִי כִּלְהֵאמֹר שָׂפָה אֶחָת וְדַבָּרִים אֶחָדִים:	1	A 11 [1] En dit was die geval dat die hele aarde een taal gepraat het en dieselfde woorde.
וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקֵּדִים	2	B [2] En hulle het weggetrek na die ooste
וַיִּמְצְאוּ בְּקֵצֵהוּ אֶרֶץ שִׁנְעָר	3	en hulle het 'n laagte gevind in die land Sinar
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם:	4	en hulle het daar gewoon.
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ	5	[3] En hulle het vir mekaar gesê:
הֵבֵה נִלְבְּנָה לִבְנִים	5.1	Kom, laat ons stene maak
וְנִשְׂרֹפָה לְשֹׂרֶפֶת	5.2	en dit brand en brand
וְתִהְיֶה לָהֶם הַלְבֵנָה	6	en bakstene was vir hulle vir bouklip
לָאֶבֶן וְהַחֲמֵר הִנֵּה לָהֶם לְחֹמֶר:	7	en lymgrond was vir hulle vir klei.
וַיֹּאמְרוּ	8	[4] Toe het hulle gesê:
הֵבֵה נִבְנֶה־לָנוּ עִיר וּמְגִדָּל	8.1	Kom laat ons vir ons 'n stad en 'n toring bou
וְרֵאשׁוּ בַשָּׁמַיִם	8.1.1	waarvan die punt in die hemel is
וְנַעֲשֶׂה־לָנוּ שֵׁם	8.2	en laat ons vir ons 'n naam maak,
פֶּן־יִפְרֹץ עָלֵינוּ כָּל־הָאָרֶץ:	8.2.1	sodat ons nie verstrooi word oor die hele aarde nie.
וַיֵּרֵד יְהוָה	9	C [5] Toe het die Here afgegaan
לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמְּגִדָּל	9.1	om die stad en die toring te sien
אֲשֶׁר־בְּנִי בְנֵי הָאָדָם:	9.1.1	wat die kinders van die mense gebou het.
וַיֹּאמֶר יְהוָה	10	[6] En die Here het gesê:
הֵן עַם אֶחָד וְשָׂפָה אֶחָת לְכָל־ם	10.1	Daar is hulle een volk en daar is een taal vir hulle almal.
זֶה הַבֵּינָיִם	10.2	Dit is die begin
לַעֲשׂוֹת	10.2.1	van wat hulle doen,
וְעַתָּה לֹא־יִבְצֵר מֵהֶם כָּל־	10.3	en niks van alles sal vir hulle onmoontlik wees nie
אֲשֶׁר־קָמוּ	10.3.1	wat hulle beplan
לַעֲשׂוֹת:	10.3.1.1	om te doen.
הֵבֵה נִרְדָּה	10.4	[7] Kom, laat ons afgaan
וְנִבְלֶה שָׂם שְׂפָתָם	10.5	en hulle taal daar deurmekaarmaak
אֲשֶׁר־לֹא יִשְׁמְעוּ אִישׁ שֹׁפֵת רֵעֵהוּ:	10.5.1	dat hulle nie 'n man die taal van die ander sal verstaan nie.
וַיִּפֹּץ יְהוָה אֹתָם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָּל־הָאָרֶץ	11	D [8] Toe het die Here hulle daarvandaan oor die hele aarde verstrooi
וַיִּתְּקַדְּלוּ	12	en hulle het opgehou
לְבִנֵּת הָעִיר:	12.1	om die stad te bou.
עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל	13	[9] Daarom het hulle sy naam Babel genoem,
כִּי־שָׂם בָּבֶל יְהוָה שֹׁפֵת כָּל־הָאָרֶץ	13.1	want daar het die Here die taal van die hele aarde deurmekaargemaak,
וַיִּמְשַׁם הַפִּיִצָּם וַיְהִי עַל־פְּנֵי כָּל־הָאָרֶץ: פ	14	en daarvandaan het die Here hulle oor die hele aarde verstrooi.

DIE VERHAAL VAN DIE TORING VAN BABEL (GENESIS 11:1-9)

- A Een taal in die wêreld/Inleiding (11:1)
- B Die mense se grootheidswaan (11:2-4)
- C Jahweh se reaksie en die gevolg daarvan (11:5-8)
- D Die mense praat baie tale en is verstrooi oor die aarde/Afloop van die verhaal/Slot (11:9)

2.6.1 11:1 Een taal in die wêreld

Die verhaal, wat 'n duidelik afgebakende eenheid vorm (vgl bv Westermann 1976:707-740; Van Selms 1984:160-166; Von Rad 1987:147-155), begin in dié perikoopseksie met die mededeling dat alle mense in die wêreld net een taal gepraat het. Dit skep onmiddellik verwagtinge: Wat het dan gebeur dat dit verander het?

2.6.2 11:2-4 Die mense se grootheidswaan

Ook hier word 'n inleidingsformule (dieselfde as in 11:1) gebruik om dié perikoopseksie van die vorige een te onderskei.

Die mense vind 'n nuwe woonplek (2) en nuwe boutegniese uit (3) en besluit om 'n baie groot stad met 'n toring tot aan die hemel te bou (4). Die rede

hiervoor is grootheidswaan en die begeerte om self besluite te neem. Die drie verse verbind lineêr met mekaar.

2.6.3 11:5-8 Jahweh se reaksie en die gevolg daarvan

Jahweh reageer op die mense se optrede: Hy “kom af” om te kyk wat die mense doen (5), Hy sê/dink dat Hy nie daarmee tevrede is nie en verwarring in die taal sal moet bring sodat die bouwerk sal stop (6-7), en verstrooi die mense dan ook oor die hele aarde (8). 6-7 verbind nouer met mekaar en lineêr met 5 & 8.

2.6.4 11:9 Die mense praat baie tale en is verstrooi oor die aarde

Die verhaal sluit af met die situasie heel anders as in die begin, maar wel soos die leser dit ken: Die mense praat nou baie tale en bly verstrooid oor die aarde. Daar het dus ontknoping plaasgevind en ‘n eindruspunt is bereik.

Die verhaal toon ook duidelik die patroon van opbou-en-teruggryp wat in die ander verhale aangetoon is.

2.7 Samevatting

Ter samevatting ‘n paar opmerkings oor aspekte wat uit dié analise duideliker na vore kom:

2.7.1 Herhalingspatrone

Alter is waarskynlik korrek wanneer hy beweer dat herhalings, in verskeie van die verhale, nie noodwendig aan verskillende bronne en latere byvoegings toegeskryf moet word nie (Alter 1981:47-48), maar eerder gesien word as

literêre konvensies en tegnieke (Alter 1981:47-48, 88-113) wat die outeur aanwend om elke storie, maar ook die totale storie van die Oergeskiedenis te vertel (vgl 2.7.3 & 2.7.4 hieronder, asook Hoofstuk 3). Whybray (1987:130) merk verder tereg op dat daar nie in die bronnehipotese voorsiening gemaak word vir die moontlikheid dat herhalings, doeblette en ander oneffenhede reeds deel was van die mondelinge oorlewering van dié betrokke materiaal nie. Volgens hom het juis dit dikwels die literêre en estetiese kwaliteite van die teks vernietig (Whybray 1987:130).

2.7.2 Die Godsnaam en -karakter in die verhale

Wat waarskynlik wel aan die verskillende bronne toegeskryf kan word, is die Godsnaam wat in verskeie vorme in die verhale voorkom:

- 1) In Genesis 2-3 is dit *Jahweh Elohim* (Here God), behalwe in die gesprek tussen Eva en die slang (3:1-5) waar net na *Elohim* (God) verwys word;
- 2) In die verhale in Genesis 4:1-16, 6:1-4, 9:18-29 & 11:1-9 word na die God-karakter slegs as *Jahweh* (Here) verwys;
- 3) Die vloedverhaal(e) (Gen 6-9) toon 'n afwisseling van Godsname (*Jahweh* en *Elohim*, maar nooit albei saam nie) wat skynbaar hier as wisselterm gebruik word.

Wat egter wel uit die optrede en eienskappe van die God-karakter in die verhale na vore kom, is dat dit dieselfde God blyk te wees wat in al die verhale funksioneer. Die hele verhaalreeks (soos ook die res van die Oergeskiedenis) ken net die een God wat deurlopend konsekwent is in sy optrede teenoor die ander karakters in al die verhale. Dit is dus die hele tyd dieselfde God, Jahweh, wat deurgaans met die mens in wisselwerking is.

2.7.3 Reekse en prosesse in die verhale

'n Vraag wat beantwoord sal moet word, is: Waarom word die lineêre skakeling deurgaans in die verhale gebruik (vgl die bespreking by 2.1.9 hierbo); met ander woorde, waarom word 'n belangrike narratiewe element, naamlik volgorde of "die artistieke herrangskikking van logiese en chronologiese gebeurtenisse op die teksvlak" (Potgieter 1991:50), nie geëksploiteer nie? Wat is die doel van die outeur hiermee?

Gräbe se *narratologiese ondersoek en eksegesi van die boodskap van die evangelies* (Gräbe 1986 (1):151-168) en haar uitwys van *narratiewe tegnieke en vergelykingskonstruksies* in die gelykenis van die barmhartige Samaritaan (Gräbe 1986 (2):265-281), toon aan dat in die Bybeltekste wat nagevors is, die dieptestruktuur of verhaalinhoud direk na die oppervlakstruktuur van die narratiewe teks geprojekteer word. Daar is 'n ooreenstemming, 'n saamval, van die storievlak en die verhaalvlak (vgl Genette 1980). Gevolglik word inhoud of betekenis van die verhaal daardeur makliker en helderder gekommunikeer (Gräbe 1986:269). Potgieter toon aan dat dit inderdaad ook in die Jonaverhaal die geval is (Potgieter 1991:47-50).

Die ineenskakeling in die deurgee van die inhoud in die oppervlakstruktuur van die Oergeskiedenisverhale, het waarskynlik ewe-eens ten doel om, deur die selektiewe gebruik van narratiewe konvensies, maksimale duidelikheid van die boodskap te verseker (vgl Gräbe 1986:168).

Die basiese struktuur van die onderskeie verhale op die inhoudelike vlak, versterk deur die grammatikale aanwysers, vertoon groot ooreenstemming. Daar is so-pas aangetoon dat dié ooreenstemmende struktuur op die storievlak en op die verhaalvlak bydra tot die duideliker kommunikasie van die boodskap. Dit is waar in die geval van die enkel verhaal, maar ook wat betref die hele verhaalkorpus. Aan die hand van Bremond (Gräbe 1985:63-66) se

model van die “logika van die narratiewe moontlikheid” sal verder aangetoon word dat die ooreenstemmende reekse in die verhale bydra tot die duidelikheid van die boodskap. Potgieter (1991:48) vat die model van Bremond soos volg saam:

Hierdie model word gegrond op die veronderstelling dat funksie die basiese eenheid van ‘n storie is, maar dat dit verband hou met ‘n reeks waar verskillende alternatiewe vir die ontwikkeling van die storie moontlik is. So ‘n reeks gebeurtenisse vorm ‘n proses waarbinne drie stadia onderskei kan word, naamlik:

- 1) die moontlikheid (of virtualiteit);
- 2) die gebeurtenis self (of aktualisering);
- 3) die resultaat (of afsluiting) van die proses.

(Potgieter 1991:48)

Volgens Bremond ontwikkel alle reekse in verbeterings- of verslegtingsprosesse. Toegepas op die verhale in Genesis 1-11, kan verskeie prosesse (reekse gebeurtenisse) met feitlik dieselfde verloop - van ‘n positiewe begin, verslegting en nie-aktualisering, met (gewoonlik) ‘n skielike verbeteringswending/positiewe element in die ontknoping - onderskei word (vgl bv 2:4b-3:24; 4:1-16; en die verslegtingsreeks in die verhaal van Noag en sy drie seuns in 9:18-29). Dié positiewe wending in elkeen van die reekse word deur Jahweh se ingrype bewerkstellig. Hierin lê ‘n belangrike teologiese implikasie: Jahweh is die God wat ingryp in die nie-aktualisering van die verhaal en ‘n verbetering teweegbring.

In die verhaal van die toring van Babel (11:1-9) is daar egter nie ‘n sigbare positiewe wending in die verslegtingsreeks nie. Dit word egter uit die verdere teologiese besinning duidelik dat Jahweh se ingrype ook hier ‘n positiewe wending gebring het.

In die verhaal van die reuse (6:1-4) en die vloedverhaal (die verhaal van Jahweh en die ongehoorsame mense in Gen 6-8) is daar egter nie 'n positiewe begin aan die verslegtingsreeks nie. Dit kan waarskynlik op twee maniere geïnterpreteer word:

- 1) Die moontlikheid of virtualisering word reeds as negatief gestel en in die res van die verhaal (die aktualisering en die resultaat) versleg die situasie net verder; of
- 2) Virtualisering word op grond van die eerste verhaal, en dan spesifiek 2:4b-25, veronderstel. Na aanleiding van die patroon wat die reekse in die ander verhale volg, blyk die tweede opsie die meer aanvaarbare te wees.

Daar is egter ook kleiner reekse van verbetering wat in die verhale aangedui kan word (vgl die kleiner reekse in 2:4b-25; die verhaal van Jahweh en Noag in Genesis 6-9; die verbeteringsreeks in die verhaal van Noag en sy drie seuns in 9:18-29).

Die volgende skemas van die ses verhale, met die inhoudsbenoeming, toon dié reekse duidelik aan:

2.7.3.1 2:4b-3:24 Die verhaal van die tuin van Eden

Die skepping en die woonplek van die mens

A	Die skepping van die aarde en die mens	(2:4b-7)
B	Die tuin van Eden	(2:8-14)
C	'n Blyplek en 'n opdrag	(2:15-17)
D	Skepping van die diere en die vrou	(2:18-25)

Die mens se ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop

E	Die mens word verlei en doen sonde	(3:1-7)
F	Jahweh ontmasker die skuldige mens	(3:8-13)
G	Jahweh se oordeel en straf	(3:14-19)
H	Genade ten spyte van die oordeel	(3:20-21)
I	Die mens word uit die tuin verdryf	(3:22-24)

Die hele verhaal vorm 'n *reeks van verslegting*: Die *moontlikheid(e)* van Genesis 2:4b-25 skep die verwagting by die leser dat die mens wel as beeld van Jahweh, en in gehoorsaamheid aan Hom, sal lewe. Die harmonie tussen die mens en Jahweh, die mens en sy omgewing, asook tussen man en vrou, word as vertrekpunt gestel - 'n goeie basis vir volle aktualisering van die geskepte verwagtinge in die res van die verhaal. Daar vind egter 'n *nie-aktualisering* plaas in die mens se ongehoorsaamheid en opstand in 3:1-7. Die *resultaat* en ontknoping hiervan is verdere verslegting deurdat al die bogenoemde verhoudinge versteur is (3:8-24), maar dat daar tog genade van Jahweh se kant af is en dat Hy nie sy verhouding met die mens opsê nie.

Daar is egter ook *kleiner reekse van verbetering* in 2:4b-25 aanwesig (wat deel uitmaak van die moontlikheid of virtualiteit van die groter verhaal), byvoorbeeld die skepping van die plante deur Jahweh wat in 5 as 'n *moontlikheid* gestel word, wat in 8-9 *gebeur*, en waarvan die *resultaat* positief beoordeel word in 9. So kan ook die skepping van die vrou as 'n reeks aangedui word: Die alleenheid van die mens in 18 dien as 'n *moontlikheid*, wat in 19-22 *aktualiseer*, en waarvan die positiewe *resultate* in 23-25 weergegee word.

2.7.3.2 4:1-16 Die verhaal van Kain en Abel

A	Kain en Abel	(4:1-2)
B	Die broers se offers	(4:3-5)
C	Jahweh waarsku Kain	(4:6-7)
D	Kain maak vir Abel dood	(4:8)
E	Jahweh veroordeel Kain se daad en kondig sy straf aan	(4:9-12)
F	Kain smeek om vergiffenis	(4:13-14)
G	Jahweh is genadig: Hy gee vir Kain 'n teken	(4:15)
H	Kain se nuwe woonplek	(4:16)

Die reeks prosesse in die verhaal volg dieselfde patroon as in die tuinverhaal: Die *moontlikheid* word gestel in die twee seuns (wat as broers kan saamleef) wat Jahweh vir Adam en Eva gee (1-2). Die verwagting word versterk deurdat altwee boer en ook altwee offers bring uit die opbrengs van hulle boerdery (2-4). Wanneer Kain afgunstig raak op sy broer, waarsku Jahweh hom boonop ook nog (5-7); dus genoegsame moontlikheid vir die aktualisering van 'n mooi verhaal oor broederskap. Daar vind egter 'n *nie-aktualisering* plaas wanneer Kain vir Abel doodsla (8). Die resultaat hiervan is dat Jahweh Kain tot verantwoording roep en straf (9-13). Daar kom egter weer 'n *positiewe wending* wanneer Jahweh vir Kain op sy versoek 'n beskermingsteken gee.

2.7.3.3 6:1-4 Die verhaal van die reuse

A	Die mense (dogters) se optrede	(6:1-2)
B	Jahweh se reaksie op die mense se optrede	(6:3)
C	Die (verdere) resultate van die mense se optrede	(6:4)

Ook hier is die *verslegtingsreeks* sigbaar: Deur die skets van 'n positiewe prentjie, naamlik 'n lang lewe vol keuses en met baie gawes en geleenthede

om Jahweh mee te dien (soos die mooi dogters in 6:1) en die volheid van die skepping tot die mens se beskikking om te geniet (soos aangedui in 2:4b-25 en hier waarskynlik veronderstel) word 'n positiewe *moontlikheid* gestel, die *nie-aktualisering* hiervan vind ons in die mense se ongehoorsaamheid en sonde (6:1-2), asook in die straf van Jahweh (6:3) met die *resultaat* dat die mense ingeperk word met die verkorte lewensduur (6:3-4). Ook hier, egter, is die positiewe element in die ontknoping aanwesig deurdat Jahweh (ten spyte van sy oordeel en straf oor die mens) steeds bereid is om 'n pad met die mens te stap.

2.7.3.4 6:5-9:19 Die verhaal van die groot vloed

Genesis 6:5-22

A	Jahweh se reaksie op die mens se sonde:
Teleurstelling, droefheid en woede	(6:5-7)
B	Noag word voorgestel: Darem een regverdige!	(6:8-10)
C	Jahweh kyk weer na die aarde en sy teleurstelling
neem toe	(6:11-12)
D	Jahweh se reaksie: Sy plan om te straf, maar ook
genade	(6:13-21)
E	Noag se gehoorsaamheid	(6:22)

Genesis 7:1-24

F	Jahweh gee aan Noag opdrag om in die ark
in te gaan	(7:1-4)
G	Noag is gehoorsaam aan Jahweh	(7:5-9)
H	Die reën en die vloed is hier!	(7:10-12)
I	Noag en sy gesin gaan in die ark in	(7:13-16)
J	Die geweldige omvang van die vloed	(7:17-20)
K	Alles buite die ark kom om	(7:21-23)
L	Die duur van die vloed	(7:24)

Genesis 8:1-22

M	Die aarde begin opdroog	(8:1-5)
N	Noag stuur voëls uit om te kyk of die aarde al droog is	(8:6-12)
O	Die aarde is droog	(8:13-14)
P	Jahweh gee aan Noag opdrag om uit die ark uit te gaan	(8:15-17)
Q	Noag gaan uit die ark uit en bou 'n altaar vir Jahweh	(8:18-20)
R	Jahweh se reaksie: Genade en seën	(8:21-22)

Genesis 9:1-19

S	Jahweh seën Noag en sy seuns	(9:1-7)
T	Jahweh sluit 'n verbond met Noag en sy seuns	(9:8-11)
U	Die inhoud en teken van die verbond	(9:12-17)
V	Die verbond tree in werking	(9:18-19)

In hierdie verhaal is daar inderwaarheid *twee gelyklopende reekse* te bespeur: Die *reeks verbeteringsprosesse* in die verhaal van Jahweh en Noag (en sy familie) en die *verslegtingsreeks* in die verhaal van Jahweh en die ander mense saam met die res van die skepping.

In die eerste geval sien Jahweh Noag se opregtheid (6:8-10) raak as *moontlikheid* vir 'n voortdurende verhouding met hom en sy gesin/familie. *Aktualisering* in die verhaal vind plaas deurdat Jahweh Noag beskerm teen en red van die vloed (Gen 6-8). Die *resultaat* in die ontknoping van die verhaal is 'n blywende verbond tussen Jahweh en Noag (Gen 9).

Die verslegtingsreeks begin negatief ten spyte van die oorfloed uit Jahweh se hand (soos in die voorafgaande verhale aangedui) en wat hier veronderstel

word en sy voorsiening van dag tot dag: Die mens doen sonde en Jahweh word kwaad. Ten spyte van 'n veronderstelde *positiewe virtualisering*, is daar ook die *moontlikheid* van konflik en straf, wat duidelik uitgespel word in 6:5-7 & 6:11-17, omdat *nie-aktualisering* aangedui word in die ongehoorsaamheid en sonde van die mense. *Aktualisering* (van die moontlikheid van konflik en straf) vind plaas deurdat Jahweh wel straf in die stuur van die groot vloed (Gen 7-8). Die *resultaat* hiervan is 'n ontknoping in die nuwe begin wat Jahweh met Noag en almal in die ark maak nadat Hy alle ander mense en diere laat omkom het. Daar is dus duidelike verslegting in die verhaal met al die mense en diere buite die ark wat aan die einde van die verhaal dood is. Daar is egter weereens positiewe elemente teenwoordig, naamlik:

- 1) In die voortgaan van die menslike geslag deur Noag en sy familie; asook
- 2) In die feit dat die (miskien moet ons sê, "alle") plante nie omgekom het in die vloed nie (vgl 8:11) en sodoende 'n bydrae kon lewer in die hele hervestigingsproses van mens en dier.

2.7.3.5 9:18-29 Die verhaal van Noag en sy drie seuns

A	Noag en sy drie seuns	(9:18-19)
B	Noag se dronkenskap en sy seuns se optrede	(9:20-23)
C	Noag se reaksie: seën en vloek	(9:24-27)
D	Noag sterf	(9:28-29)

Die *verslegtingsreeks* in die verhaal begin met 'n positiewe *moontlikheid* van 'n goeie lewe vol voorregte uit die hand van Jahweh (18-20). *Nie-aktualisering* vind plaas deur Noag se vergryp aan die natuur en homself (21), Gam se optrede teenoor sy pa (22) en Noag se reaksie en die vloek wat hy oor sy seun, Gam, en dié se nageslag uitspreek. Dit is dan ook hoe die verhaal *ontknoop*. In die ontknoping is daar egter ook 'n positiewe element van afhandeling te bespeur (vgl 9:28-29).

Daar is egter ook 'n *meegaande reeks van verbetering* in die verhaal. Dit begin met dieselfde *moontlikheid* as die vorige een. Na die vergryp van Noag, is daar egter 'n positiewe *aktualisering* in die optrede van Sem en Jafet (23). Die *resultaat* hiervan is Noag se positiewe reaksie en seën wat hy oor dié twee seuns uitspreek - al is dit dan ten koste van hulle broer.

2.7.3.6 11:1-9 Die verhaal van die toring van Babel

A	Een taal in die wêreld	(11:1)
B	Die mense se grootheidswaan	(11:2-4)
C	Jahweh se reaksie en die gevolg daarvan	(11:5-8)
D	Die mense praat baie tale en is verstrooi oor die aarde	(11:9)

Die *moontlikheid* in die reeks is weereens positief: Die mense praat een taal en kan almal saam vir Jahweh dien en so in 'n mooi verhouding met Jahweh staan. *Nie-aktualisering* vind plaas in die uitdrukking van die grootheidswaan van die mense en hulle poging om die grense na Jahweh, soos in die tuinverhaal (Gen 3) en die verhaal van die reuse (6:1-4), oor te steek (11:2-4). Jahweh reageer hierop (11:5-8) en die uiteindelijke *resultaat* hiervan vir die mens is taalverwarring en verstrooiing oor die hele aarde.

Die prosesse, wat soveel ooreenstemming toon, gee uiteraard inligting weer wat vir die teologie van die verhale in die Oergeskiedenis as 'n geheel van belang is. Meer hieroor in die volgende hoofstukke.

Die voorkoms van duidelike reekse prosesse dui ook aan dat ons hier wel met verhale te maak het. Indien daar nog enige twyfel hieroor bestaan, sal dit in die volgende hoofstuk finaal uit die weg geruim word.

2.7.4 Die voorkoms van “type-scenes” in die verhale

Uit die bogenoemde reekse prosesse kan ons nou verder gaan en, aan die hand van Alter (1981) se werk, aspekte in die verhale uithaal wat as ‘n soort “type-scene” (Alter 1981:47-62) getipeer kan word. Alter doen ‘n vergelykende studie oor “type-scenes” in die verhaal van Homeros en die verhale van sekere prominente bybelfigure:

...I should like to propose that there is a *series of recurrent narrative episodes* attached to the careers of biblical heroes that are analogous to Homeric type-scenes in that they are dependant on the manipulation of a fixed constellation of predetermined motifs. Since biblical narrative characteristically catches its protagonists only at the *critical* and *revealing* points in their lives, the biblical type-scene occurs not in the rituals of daily existence but at the crucial junctures in the lives of the heroes, from conception and birth to betrothal to deathbed.... Some of the most commonly repeated biblical type-scenes I have been able to identify are the following: the annunciation of the birth of the hero to his barren mother; the encounter with the future betrothed at a well; the epiphany in the field; the initiatory trial; danger in the desert and the discovery of a well or other source of sustenance; the testament of the dying hero.

(Alter 1981:51) [my kursivering]

Is daar nie ook ‘n saak uit te maak vir sogenaamde “type-scenes” (toneeltipes/voorbeeldtonele) wat - al is dit moontlik net spesifiek hier - binne die raamwerk van die verhale in die Oergeskiedenis funksioneer nie? Ek is van mening dat dit wel die geval is. Die interessante is dat dit verder blyk of die “type-scenes” hier, wel in die alledaagse lewenswandel en rituele van mense (ook) voorkom en nie net telkens by ‘n belangrike tydstep in ‘n karakter se lewe nie. Verder funksioneer dit ook nie net in die geval van helde en

prominente figure nie, maar ook in die geval van randfigure en gewone mense in die verhale:

Kom ons kyk vervolgens eers na uitstaande ooreenkomste; kenmerke wat in die ses verhale herhaal:

- 1) Jahweh tree telkens uit sy eie eerste met die figure in die verhale in 'n verhouding en seën hulle uitnemend;
- 2) In elke verhaal reageer die figure/karakters (of sommige van hulle) negatief op Jahweh se seën en kom in opstand teen Hom. Dit versteur die verhouding tussen die mens en Jahweh;
- 3) In elke verhaal straf Jahweh die sonde en stel sekere beperkende/beskermende maatreëls in;
- 4) In drie gevalle sluit dié opstand en versteurde verhouding 'n poging van die mens in om die grens na Jahweh oor te steek en soos Jahweh te word; om deel aan die Goddelike te probeer kry (Gen 3, 6 & 11);
- 5) In bykans elke verhaal versteur die ongehoorsaamheid aan, en opstand teen, Jahweh ook die ander verhoudinge van die mens:
 - In die tuinverhaal is dit die mens se verhoudinge met die natuur en omgewing en die verhouding tussen man en vrou wat versteur word;
 - In die verhaal van Kain en Abel is dit die verhouding tussen broers;
 - In die verhaal van die reuse die mens se verhouding met bomenslike wesens en homself;
 - In die verhaal van die groot vloed is dit die mens se verhouding met ander mense buite sy familiekring en weereens die natuur en omgewing wat versteur word;
 - In die verhaal van Noag en sy drie seuns is dit die verhouding tussen ouers en kinders, weer die verhouding tussen broers, asook weer die mens se verhouding met homself, wat versteur word; en

- In die verhaal van die toring van Babel weer die verhouding tussen mense en tussen mens en omgewing;
- 6) Jahweh waarsku telkens die ander karakters (mense) in die verhale teen ongehoorsaamheid en die gevolge daarvan, byvoorbeeld vir Adam, Kain en Noag (in Noag se geval word hy gewaarsku teen die gevolge van die ander mense se ongehoorsaamheid);
 - 7) Dit is ook telkens Jahweh wat die mens wat sonde doen weer kom opsoek, byvoorbeeld Adam en Eva, Kain, die mense in 6:1-4 en die toringbouers in 11:5 en verder;
 - 8) Daar is ook bykans in elke verhaal 'n "hofmoment". In die meeste verhale word dieselfde patroon gevolg waar (van) die karakters tot verantwoording geroep word, aangekla word, daar getuieenis gelewer word, skuldigbevinding plaasvind, en 'n vonnis gevel en voltrek word. Telkens is daar egter ook versagting in die straf, soms ook na 'n pleit soos in die geval van Kain (4:13). In die meeste gevalle is die hofmoment voor Jahweh as regter, maar in die verhaal van Noag en sy drie seuns is dit Noag wat die "hofsak" met sy seun, Gam, aanhangig maak;
 - 9) In bykans elke verhaal is daar sprake van vergiffenis en 'n nuwe begin van Jahweh se kant af;
 - 10) Jahweh keer by twee geleenthede dat die mens vir altyd op aarde lewe, naamlik in Genesis 3 en Genesis 6:1-4;
 - 11) Jahweh stuur by meer as een geleentheid die mens wat oortree uit/weg van die plek van oortreding, naamlik Adam en Eva, Kain en die toringbouers by Babel;
 - 12) Die woonplek van die mense in die verhale word feitlik deurentyd as in die Ooste aangedui: Die tuin van Eden is in die Ooste aangelê (2:8); die mens is waarskynlik ook ooswaarts weggestuur uit Eden, want die gerubs wat die ingang van Eden moes bewaak, word aan die oostekant van die tuin gestasioneer (3:24); Kain gaan woon in die land Nod, oos van Eden (4:16); en die toringbouers trek ooswaarts om in Sinar te gaan woon (11:2);

- 13) Jahweh gee telkens 'n (nuwe) woonplek, byvoorbeeld aan Adam in die tuin, Kain, Noag en sy drie seuns na die vloed en aan die mense in Genesis 11, vóór, sowel as ná, die toringbou-episode. In 9:27 spreek Noag, in sy seën oor Jafet, die hoop uit dat Jahweh aan Jafet 'n woonplek sal gee;
- 14) Jahweh voorsien in die basiese behoeftes, soos klere en veral kos, van die ander karakters in die verhale, byvoorbeeld Adam (vóór, sowel as ná, sy ongehoorsaamheid), Kain en Abel en Noag en sy gesin (voor en na die vloed). Plante en die vrugte van bome en plante word dikwels aangedui as kos vir die mens (vgl 2:9; 8:11; 9:3; 9:20-21). Dit is verder opmerklik dat Jahweh aan Adam en aan Noag die opdrag gee om self verantwoordelikheid te aanvaar vir hulle versorging uit die middele wat Hy voorsien;
- 15) Jahweh gee by meer as een geleentheid aan mense die opdrag om oor die skepping, wat die diere insluit, te heers, naamlik aan Adam en aan Noag na die groot vloed;
- 16) Jahweh gee by meer as een geleentheid aan karakters in die verhale 'n teken van beskerming en versorging, naamlik aan Kain en aan Noag en sy familie;
- 17) By twee geleenthede in die verhale word spesifiek na die kultus verwys in die offers wat gebring is, naamlik by Kain en Abel en by Noag en sy drie seuns;
- 18) Die boerderymilieu dien bykans in al die verhale as agtergrond en kom veral in die volgende verhale sterk na vore, naamlik die tuinverhaal, die verhaal van Kain en Abel, die verhaal van die groot vloed en die verhaal van Noag en sy drie seuns;
- 19) Die "bou"-motief funksioneer ook sterk: Jahweh bou 'n vrou uit die ribbebeen van die man (2:22), Noag kry opdrag om die ark te bou (6:14) - alhoewel die woord "maak" hier gebruik word, Noag bou 'n altaar (8:20) en die mense in Genesis 11 bou 'n stad en 'n toring (11:4);

- 20) Die eis van rekenskap en gepaardgaande straf vir bloedvergiëting/die neem van 'n lewe, word in die verhaal van Kain en Abel en die verhaal van die sondvloed aangedui;
- 21) Die klem op kinders, die teenwoordigheid en die belang van kinders is in elke verhaal aanwesig.

Watter "type-scenes" kom in die verhale van die Oergeskiedenis na vore? Watter lig werp die ooreenstemmende kenmerke hierbo op die saak? Wat is in hierdie verhale die ekwivalent van byvoorbeeld 'n aartsvader wat drie keer deur hongersnood en droogte suidwaarts gedryf word waar hy dan voorgee dat sy vrou sy suster is, soos wat Alter dit in die Aartsvaderverhale aandui (vgl Alter 1981:49)?

In twee verhale (die tuinverhaal en die verhaal van Kain en Abel) kan die leser die volgende as 'n "type-scene" identifiseer. Kom ons noem dit die "Jahweh kies mense, versorg hulle, straf en vergewe hulle ongehoorsaamheid, beskerm hulle teen hulleself en dra hulle verder deur die lewe-type-scene":

Jahweh is reeds aan die begin van die verhaal betrokke; Hy tree in verhouding met die mens; Hy versorg die mens fisies; daar blyk 'n goeie verhouding tussen Hom en die mens te wees; Hy waarsku die mens teen sonde; die mens is egter ongehoorsaam en kies, teen die waarskuwing in, vir die sonde; die mens wil dus self besluite neem oor sy/haar lewe; Jahweh roep die mens tot verantwoording; Jahweh straf die sonde van die mens; die straf word egter versag en die mens begenadig; die mens se ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop het egter steeds verreikende implikasies vir die lewe van die mens op aarde; Jahweh stel duidelike inperkings op die mens in werking; die mens word ooswaarts weggestuur om 'n nuwe woonplek te verkry; die mens word steeds deur Jahweh versorg en opgepas.

Hoewel dié “type-scene” nie so volledig uitgebou word in die verhaal van die reuse, die vloedverhaal en die toringverhaal nie, is daar tog heelwat elemente hiervan aanwesig. Daar is egter ook kleiner gesamentlike punte van verskil:

Jahweh is betrokke; sy fisiese versorging van die mens word geïmpliseer - veral deur die vrugbaarheid en vermeerdering van die mens; Jahweh se verhouding met die mens word ewe-eens geïmpliseer deurdat die mens weet wat die wil van Jahweh is; die mens is egter ongehoorsaam en kies vir die sonde; die mens wil self besluite neem oor sy/haar lewe; Jahweh roep die mens tot verantwoording; Jahweh straf die sonde van die mens; die genade is egter hier ook teenwoordig: In die reuseverhaal en die verhaal van die toringbouers word die begenadiging nie eksplisiet genoem nie, maar daar is tog ‘n element van genade in die straf ingebou (in die vloedverhaal is dit slegs Noag en sy gesin wat begenadig word); daar is egter duidelike beperkende maatreëls wat deur Jahweh aangekondig word; die mens se lewe op aarde word beïnvloed deur sy ongehoorsaamheid en Jahweh se straf daarop; Jahweh bly egter by die mens betrokke en versorg steeds die mens; in die verhaal van die vloed en die toringbouers is daar sprake van ‘n nuwe woonplek; in die geval van die mense/dogters in die verhaal van die reuse word hulle woonplek “skoongemaak” van die hemelwesens, sodat hulle nou weer alleen daar woon soos wat Jahweh dit veronderstel het.

In die verhaal van Noag en sy drie seuns is daar ewe-eens baie van die bogenoemde elemente aanwesig: Jahweh se betrokkenheid en versorging word geïmpliseer deur die verwysing na die vloed en die ark, asook die boerderysukkses van Noag; Jahweh staan steeds in ‘n verhouding met Noag en sy drie seuns (vgl 9:26-27); hieruit kan afgelei word dat Jahweh se wil nog steeds aan die karakters (soos in die vloedverhaal aangedui) bekend is; hulle is egter ongehoorsaam, kies self hoe hulle wil lewe en doen sonde; ongehoorsaamheid het ook hier verreikende gevolge vir die mens se bestaan op aarde - selfs tot in die nageslag; Jahweh versorg egter steeds die mens.

In al ses die verhale word dieselfde patroon dus gevolg: Jahweh sorg dat dit goed gaan met die mens (as individu of groep mense); die mens weet hoe Jahweh wil hê hy moet lewe; die mens is egter ongehoorsaam en volg sy eie kop en doen sonde (lg wat hier nie in 'n uitgewerkte dogmatiese sin verstaan moet word nie, maar eerder as die mens se ongehoorsame besluite en optrede in elke verhaal gesien moet word); sonde versteur die verhouding met Jahweh; Jahweh straf die sonde; sonde, en die straf daarop, bemoeilik die mens se lewe op aarde; Jahweh begenadig egter die mens en versorg hom/hulle steeds in die nuwe situasie na die sonde; Jahweh sê nooit sy verhouding met die mens op nie.

Die "Jahweh kies mense, versorg hulle, straf en vergewe hulle ongehoorsaamheid, beskerm hulle teen hulleself en dra hulle verder deur die lewe-type-scene" funksioneer dus inderdaad deurgaans in die ses verhale. Ooglopend behoort hierdie "type-scene" - ook op grond van die herhaling/frekwensie daarvan (vgl Alter 1981) - beslis 'n bydrae te lewer tot die teologie van die geheel van die ses verhale. Meer hieroor in Hoofstuk 5.